

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע"נ

ברוך דוב ז"ל בן יבלחט"א משה חיים ווידרא נ"י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ"ל

מראה מקומות רשפי אש

לע"נ מרים שיינדל צה יבלחט"א אפרים שמעון סינאוויץ

LAKEWOODDAFYOMI.COM

א) לעיל כ. ב) ז' נעיל
ז' א. ב) ע"י חז"ל געזין
כ) ד"ה כפא, כפא
ד) חכמה י' ה) לעיל
ז' ע"י חכמה
לעיל כ. ז' א) ד"ה
ז' קהלת ד. מ. ט) עמוד
ב. ט) (מגילה דף ג. א.)
ז' א) פסחים ג. א. ט) ע"י
חז"ל ר"ה חז"ל כ. ז' ד"ה
(מג.)

הגהות הב"ח

ה) חז"ל ד"ה חכמה
ז' ומהלך אדם בימינו
היה עשרה פרסאות:

גליון הש"ס

גמ' יתכן שפרת
משקלותיו ע"י לעיל
דף כ. ע"כ חז"ל ד"ה
מדמשקל: שם אמר
רבינא ש"ס. ע"י
רבינא פ"ג דחולין ט"ז
כ"ג:

תורה אור השלם

א) ואם לא קרוב אחיך
אליך ולא ידעתו
ואספקתו לא חזק בידך
ודעה עשירי עד דרש
אחיך אתו והשבתו לו:
(דברים כ. ב.)

ב) יהודה וישראל רבים
פחול אשר על הנם
לרוב אגלים ארזים
וישפחים: (מלכים א. ח. ב.)

ג) כל הקהל באחד
ארבע רבוא אלפים
ש"ש מאות אלפים:
(עזרא ב. ח.)

ד) וישבו כל ישראל
השוערים והשוערים
התקשרים וכן העם
התנזרים וכן ישראל
בעריהם ובעריות
השביע וכן ישראל
בעריהם: (מלכים א. ג. ע.)

ה) וישבו כל ישראל
השוערים והשוערים
התנזרים בעריהם וכל
ישראל בעריהם:
(ש"ס ב. ע.)

לעזי רש"י

ש"ס. פירוש (שבת)
למות (פס.) (ע"י רש"י)
ז' דף כ. ע"כ ד"ה
לחיו יומא למתיה.

הגהות וצינונים

א) הכי נמי ל"ג ברוב
הכתי' וגורמים ניהא
ליה (וכי' בתוס' ר"ש)
ר"ג מי ניהא ליה (וכי'
בתוס' ור"ג גי רש"י)
ב) ברוב הכתי' במקום
"לאו" הגי' ב"א, וכו'
ד) (דק"ס): א) מנא ע"ד
דאימור (זוניה) וזנה
וביורשמי שבכ"ה. וכו'
וכי' נכון (דבש תמר, ועי' במג.)
[ה] מהר"ם מ"ז (גליון): [ז]
צ"ל שבישראל (דבש תמר),
וכי' בראשונים ובכתי' וכו'
בתענית: [ז] מצוין לחמיה
של בדפוס' של הגמ' היה כתוב
והשוערים והמשוררים,
אבל לניחא בנמי שלפניו
הכל הוא מהמקום בעוד
המצוין בתורה אור את:
[ז] יש להוסיף וכו': [ט]
ג"א ו"א אולי וכו' (גליון):
[ז] דבור זה נדפס אחרי ד"ה
"את"ל וכו' (באה"מ): [ח]
כתי' אומר: [ז] ג"א
וגרשני (גליון): [ז] צ"ל
ימצאם (באה"מ), וכי'
בכמה כתי', ובכתי' אחים
ימצא מניגס:

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

כח.

עין משפט
גר מצוה

צדא א"מ פ"ג מהל'
אפדע הלכה ה'
צו ב' מ"ש הלכה ו'
תנע עשין עד טע"ו
ח"מ פ"ג רסו טע"ח:
צו ג' מ"ש טע"ט טע"ט
צד ד' מ"ש טע"ט טע"ט
ה טע"ט י'
צ"ב ה' מ"ש ה' א'
טע"ט טע"ט טע"ט י'
ק ו' מ"ש טע"ט טע"ט
טע"ט י':
קא ז' מ"ש טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קב ח' מ"ש טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קג ט' מ"ש טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קד י' מ"ש טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קה י"ב מ"ש טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קז טע"ט טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קח טע"ט טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קט טע"ט טע"ט טע"ט
טע"ט ז':
קכ טע"ט טע"ט טע"ט
טע"ט ז':

מצא תכריך של שמרות ניהא ליה ליהוה כו'. ואל"ת א"ן נחלא
ליה דכי ילוה לאמר ליהדרו ליה לדידיה וי"ל דלניו רוחה
לכפסד עמה כדי להיות כפסק ריוח פעם אחרת:

חמשה עשר יום. ואל"ת והלא כ"א היא ארבע מאות פרסה
על ארבע מאות פרסה ומהלך אדם
(ב) עשרה פרסאות זיוס הוי ארבעים
יוס צלורך וירושלים מן היקדן שהוא
תמוס א"י מהלך יוס אחד כדליתא
בצ"ה (דף ה.) נשאר מלד אחד ל"ט
ימים וי"ל דעס כרמיס ויערים היה
ארבע מאות פרסה אל משוב לא
היה כל כ"ז:

לא בעינן כולי האי. וסגי בתלתא
יומי ואל"ת דז' ימים ומתלה
לרץ דהיינו חצי של ט"ו יוס וי"ל דכי
לא שכימי שיתתא וא"ן הולך צלילה
גס כל היום אינו הולך לפי שלא
ימלא מלון עשרב:

א"ן
דליתיה דמי ויניח עדי אריגה ועדי נפילה דתנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני
זבנה ומאיניש אחרינא נפל מדת ארכו ומדת רחבו דתנתן למדת ארכו
דמדת רחבו שעורי קא משער לה כד מכסי לה מרה וקאי ומדת ארכו
לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו ומדת גמיו דנתן למדת ארכו
ורחבו מדת ארכו ומדת רחבו ומדת משקלותיו דנתן למדת משקלותיו
הוא אומר סימני הגמ' והיא אומרת סימני הגמ' דנתן לה במאי אילימא
במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיש ליה חזיתיה אלא נקב יש בו בצד
אות פלוני הוא אומר סימני החוט והיא אומרת סימני החוט דנתן לה במאי
אילימא בחיורא ובסומקא ודלמא בהדי דנקיש ליה חזיתיה אלא במדת ארכו
הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה דנתן לו מ"ש מידע ידעה דכל מה
דאית ליה בחפיסה הוא דמנח ליה: (מתני' ועד מתי חייב להכריז עד
כדי שידעו בו שכניו) דברי ר"מ ר' יהודה אומר שלש רגלים ואחר הרגל
האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום
אחד: גמ' תנא שכני אבידה מאי שכני אבידה אילימא שכנים דבעל
אבידה אי ידע ליה ליזול ולהרדיה נהליה אלא שכני מקום שנמצאת בו
אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו ב' בשלשה במרחשון שואלן את
הגשמים ר"ג אומר כו' בו (שהוא ט"ו יום אחר החג כדי שיוע אחרון
שני במקדש ראשון דנפישו ישראל טובא דכתיב בהו י' יהודה וישראל
רבים כחול אשר על הים לרוב בעיני כולי האי במקדש שני דלא נפישו
ישראל טובא דכתיב בהו ב' כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש
מאות וששים לא בעינן כולי האי אומר ליה אב"י והא כתיב ד' וישבו
הכהנים והלוים וגו' והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם וכיון
דהכי הוא אפכא מסתברא מקדש ראשון דנפישו ישראל טובא דמצוות
עלמא ומשתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי
האי וסגו בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישו ישראל טובא ולא מצוות
עלמא ולא משתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא בעינן
כולי האי רבא אומר לא שניא במקדש ראשון ולא שניא במקדש שני
לא הטריחו רבנן באבדה יותר מדאי אומר רבינא שמע מינה כי
מכריז גלימא מכריז דאי סלקא דעתך אבידתא מכריז בעינן למטפי
ליה חד יומא לעיוני במאניה אלא שמע מינה גלימא מכריז שמע מינה
רבא אומר אפילו תימא אבידתא מכריז לא הטריחו רבנן באבידה יותר
מדאי ת"ר רגל ראשון אומר רגל ראשון רגל שני אומר רגל שני שלישי
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

סימנין וסימנין ניהא. פ"א אם באו שניהם נתנו זה וזה סימניה וכל אחד אמר שלי הוא לא יתנו לא לזה ולא לזה אלא
ניתנה מצואה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה וטען נפלה ממני ובא אחר והביא עדים כי ממנו נפל נתנו לבעל עדים.
(ב) עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [נתן למדת ארבעין]. הן נתן מדת ארכו ורחבה של טלית וזה
נתן מדת גמיה נתנו לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתו אומרת זה הגט נתנו לי בעל ינפל ממני ואמרו (סימנין),
הבעל אמר סימניו וטען כי לא נתתיו לך עדיין, יתן לה, והוא שנתנה סימניו מרבקה כיון נקב ישנו בכדי אית פלוני,
ש"מ דבסימן מרבקה שירין אשת איש דהיא איסורא וכל שכן ממנא: מתני' עד מתי חייב להכריז א"ת. גמ' נהג עד
שידעו בו שכני המקום שנמצאת בה זו האבידה. ורמינן. על הא דתנן ואחר הרגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג'
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

סימנין וסימנין ניהא. פ"א אם באו שניהם נתנו זה וזה סימניה וכל אחד אמר שלי הוא לא יתנו לא לזה ולא לזה אלא
ניתנה מצואה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה וטען נפלה ממני ובא אחר והביא עדים כי ממנו נפל נתנו לבעל עדים.
(ב) עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [נתן למדת ארבעין]. הן נתן מדת ארכו ורחבה של טלית וזה
נתן מדת גמיה נתנו לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתו אומרת זה הגט נתנו לי בעל ינפל ממני ואמרו (סימנין),
הבעל אמר סימניו וטען כי לא נתתיו לך עדיין, יתן לה, והוא שנתנה סימניו מרבקה כיון נקב ישנו בכדי אית פלוני,
ש"מ דבסימן מרבקה שירין אשת איש דהיא איסורא וכל שכן ממנא: מתני' עד מתי חייב להכריז א"ת. גמ' נהג עד
שידעו בו שכני המקום שנמצאת בה זו האבידה. ורמינן. על הא דתנן ואחר הרגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג'
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

סימנין וסימנין ניהא. פ"א אם באו שניהם נתנו זה וזה סימניה וכל אחד אמר שלי הוא לא יתנו לא לזה ולא לזה אלא
ניתנה מצואה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה וטען נפלה ממני ובא אחר והביא עדים כי ממנו נפל נתנו לבעל עדים.
(ב) עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [נתן למדת ארבעין]. הן נתן מדת ארכו ורחבה של טלית וזה
נתן מדת גמיה נתנו לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתו אומרת זה הגט נתנו לי בעל ינפל ממני ואמרו (סימנין),
הבעל אמר סימניו וטען כי לא נתתיו לך עדיין, יתן לה, והוא שנתנה סימניו מרבקה כיון נקב ישנו בכדי אית פלוני,
ש"מ דבסימן מרבקה שירין אשת איש דהיא איסורא וכל שכן ממנא: מתני' עד מתי חייב להכריז א"ת. גמ' נהג עד
שידעו בו שכני המקום שנמצאת בה זו האבידה. ורמינן. על הא דתנן ואחר הרגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג'
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

אל"ת הא דתנן מצא תכריך. למטוס סימנא מהדרין ואם נתן
מלוה סימן מחזירין לו ואי נפול מיניה ללוה מי נחלא ליה דמחוי
הך תקנתא דליהדרה כסימן והא נחלא ליה דנחוי צד המולא
לעולם: "כדשינין, צעדים": אם תימצי לומר סימנים דאורייתא.

אלא הא דתנן מצא תכריך של שמרות
או אגודה של שמרות ה"ז יחזיר הכי נמי
דניהא ליה ללוה לאהדורי ליה ללוה
אלא אומר רבא סימנין דאורייתא דכתיב
והיה עמך עד דרוש אחיך אותו וכו'
תעלה על דעתך שיתנו קודם שידרשנו
אל"ת דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי
לאו בסימנין שמע מינה אומר רבא אם
תמצוי לומר סימנין דאורייתא אם תמצוי
לומר הא פשיט ליה סימנין דאורייתא
משום דאיכא למומר כדשינין סימנין וסימנין
יניח סימנין ועדים ינתן לבעל העדים
סימנין וסימנין ועד אחד דעד אחד כמאן

דליתיה דמי ויניח עדי אריגה ועדי נפילה דתנתן לעדי נפילה דאמרינן זבוני
זבנה ומאיניש אחרינא נפל מדת ארכו ומדת רחבו דתנתן למדת ארכו
דמדת רחבו שעורי קא משער לה כד מכסי לה מרה וקאי ומדת ארכו
לא משתער לה מדת ארכו ומדת רחבו ומדת גמיו דנתן למדת ארכו
ורחבו מדת ארכו ומדת רחבו ומדת משקלותיו דנתן למדת משקלותיו
הוא אומר סימני הגמ' והיא אומרת סימני הגמ' דנתן לה במאי אילימא
במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקיש ליה חזיתיה אלא נקב יש בו בצד
אות פלוני הוא אומר סימני החוט והיא אומרת סימני החוט דנתן לה במאי
אילימא בחיורא ובסומקא ודלמא בהדי דנקיש ליה חזיתיה אלא במדת ארכו
הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה דנתן לו מ"ש מידע ידעה דכל מה
דאית ליה בחפיסה הוא דמנח ליה: (מתני' ועד מתי חייב להכריז עד
כדי שידעו בו שכניו) דברי ר"מ ר' יהודה אומר שלש רגלים ואחר הרגל
האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום
אחד: גמ' תנא שכני אבידה מאי שכני אבידה אילימא שכנים דבעל
אבידה אי ידע ליה ליזול ולהרדיה נהליה אלא שכני מקום שנמצאת בו
אבידה: רבי יהודה אומר כו': ורמינהו ב' בשלשה במרחשון שואלן את
הגשמים ר"ג אומר כו' בו (שהוא ט"ו יום אחר החג כדי שיוע אחרון
שני במקדש ראשון דנפישו ישראל טובא דכתיב בהו י' יהודה וישראל
רבים כחול אשר על הים לרוב בעיני כולי האי במקדש שני דלא נפישו
ישראל טובא דכתיב בהו ב' כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש
מאות וששים לא בעינן כולי האי אומר ליה אב"י והא כתיב ד' וישבו
הכהנים והלוים וגו' והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם וכיון
דהכי הוא אפכא מסתברא מקדש ראשון דנפישו ישראל טובא דמצוות
עלמא ומשתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי
האי וסגו בתלתא יומא מקדש שני דלא נפישו ישראל טובא ולא מצוות
עלמא ולא משתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא בעינן
כולי האי רבא אומר לא שניא במקדש ראשון ולא שניא במקדש שני
לא הטריחו רבנן באבדה יותר מדאי אומר רבינא שמע מינה כי
מכריז גלימא מכריז דאי סלקא דעתך אבידתא מכריז בעינן למטפי
ליה חד יומא לעיוני במאניה אלא שמע מינה גלימא מכריז שמע מינה
רבא אומר אפילו תימא אבידתא מכריז לא הטריחו רבנן באבידה יותר
מדאי ת"ר רגל ראשון אומר רגל ראשון רגל שני אומר רגל שני שלישי
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

סימנין וסימנין ניהא. פ"א אם באו שניהם נתנו זה וזה סימניה וכל אחד אמר שלי הוא לא יתנו לא לזה ולא לזה אלא
ניתנה מצואה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה וטען נפלה ממני ובא אחר והביא עדים כי ממנו נפל נתנו לבעל עדים.
(ב) עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [נתן למדת ארבעין]. הן נתן מדת ארכו ורחבה של טלית וזה
נתן מדת גמיה נתנו לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתו אומרת זה הגט נתנו לי בעל ינפל ממני ואמרו (סימנין),
הבעל אמר סימניו וטען כי לא נתתיו לך עדיין, יתן לה, והוא שנתנה סימניו מרבקה כיון נקב ישנו בכדי אית פלוני,
ש"מ דבסימן מרבקה שירין אשת איש דהיא איסורא וכל שכן ממנא: מתני' עד מתי חייב להכריז א"ת. גמ' נהג עד
שידעו בו שכני המקום שנמצאת בה זו האבידה. ורמינן. על הא דתנן ואחר הרגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג'
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

סימנין וסימנין ניהא. פ"א אם באו שניהם נתנו זה וזה סימניה וכל אחד אמר שלי הוא לא יתנו לא לזה ולא לזה אלא
ניתנה מצואה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה וטען נפלה ממני ובא אחר והביא עדים כי ממנו נפל נתנו לבעל עדים.
(ב) עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [נתן למדת ארבעין]. הן נתן מדת ארכו ורחבה של טלית וזה
נתן מדת גמיה נתנו לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתו אומרת זה הגט נתנו לי בעל ינפל ממני ואמרו (סימנין),
הבעל אמר סימניו וטען כי לא נתתיו לך עדיין, יתן לה, והוא שנתנה סימניו מרבקה כיון נקב ישנו בכדי אית פלוני,
ש"מ דבסימן מרבקה שירין אשת איש דהיא איסורא וכל שכן ממנא: מתני' עד מתי חייב להכריז א"ת. גמ' נהג עד
שידעו בו שכני המקום שנמצאת בה זו האבידה. ורמינן. על הא דתנן ואחר הרגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג'
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

סימנין וסימנין ניהא. פ"א אם באו שניהם נתנו זה וזה סימניה וכל אחד אמר שלי הוא לא יתנו לא לזה ולא לזה אלא
ניתנה מצואה אצלו. אבל אם אחד נתן סימניה וטען נפלה ממני ובא אחר והביא עדים כי ממנו נפל נתנו לבעל עדים.
(ב) עד אחד כמאן דליתיה דמי. מדת ארכו ומדת רחבו [נתן למדת ארבעין]. הן נתן מדת ארכו ורחבה של טלית וזה
נתן מדת גמיה נתנו לבעל מדת ארכה ורחבה. אשתו אומרת זה הגט נתנו לי בעל ינפל ממני ואמרו (סימנין),
הבעל אמר סימניו וטען כי לא נתתיו לך עדיין, יתן לה, והוא שנתנה סימניו מרבקה כיון נקב ישנו בכדי אית פלוני,
ש"מ דבסימן מרבקה שירין אשת איש דהיא איסורא וכל שכן ממנא: מתני' עד מתי חייב להכריז א"ת. גמ' נהג עד
שידעו בו שכני המקום שנמצאת בה זו האבידה. ורמינן. על הא דתנן ואחר הרגל האחרון ז' ימים כדי שילך לביתו ג'
אומר סתם ואמאי לימא רגל שלישי דלא אתי לאחלופי בשני שני נמי

אח"א

צורבא מרבנן דלא משני בדבוריה אלא במסכתא ובפירא ובאשפוזא בלחור מהדרין ליה אבידה כשביעית עינא.

משך

פרשת כי תצא – כב, א

חכמה

רנא

תראה... את שיו נדחים? במדברות שביודא⁶.

כב, א (לא תראה).

והנה כאן כתוב "לא תראה" וכו', ובמשפטים (שמות כג, ה) ¹ "כי תראה". משום דשם כתוב "שונאך", ודרשו באלו מציאות (בבא מציעא לב, ב): אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונא. וזה דמיירי כשיש עוד אבידה או לפרוק, ומוכרח להתבונן ולחשוב איזה קודם. אבל כשאין רק אחד, אסור אפילו לחשוב ולהתמהמה כמעט רגע.

כב, א השב תשיבם לאחיד.

לדר"א דאמר (בבא קמא נז, א) כולן צריכין דעת בעלים¹, חוץ מהשבת

דבור לר' יהודה¹ ושה דאבידה לדברי הכל קשיא². ונראה דקמ"ל דאף אם מגדל בהמה דקה בארץ ישראל [שכל הפרשיות קאי על הא דאמר בפרשת ראה (יב, א): "אלה החקים והמשפטים וכו' בארץ אשר נתן" וכו'] שזה אסור (בבא קמא עט, ב), עד שאמרו (עבודה זרה כו, א) רועי בהמה דקה לא מורדין ולא מעלין, שפקרו בגזל – [לשון רמב"ם³] הוה אמינא דאינו מצוה להשיב אבידתו, קמ"ל קרא דמצוה להשיב אבידה דשה. ואפילו ברועה נראה דחייב להשיב אבידתו, יעויין תוספות עבודה זרה דף כו, ב⁴, ודו"ק. ויעויין תוספתא בבא קמא (פרק ח הלכה ד)⁵: הא מה אני מקיים "לא

לעולם אימא לך דמורדין, ואפילו הכי משיבין לו אבידתו, דהא במסור לאנסים אע"פ שממונו אסור לאבד ביד משום דדילמא נפיק מיניה ברא מעליא, דכתיב (איוב כז, יז): "יִכִּין (רשע) וְצָדִיק יִלְבָּשׁ", ואפילו הכי היו מורדין... ושמה מאן דאית ליה ממון מסור אסור לאבדו ביד אית ליה נמי דמשיבין אבידתו ד"יִכִּין (רשע) וְצָדִיק יִלְבָּשׁ".⁵ אחר שהביאה את איסור גידול בהמה דקה באר"י, מקשה התוספתא. ⁶ חזון יחזקאל: כלומר, מוקמינן לקרא "אוּ אֶת שְׂיוֹ נְדָחִים" במדברות שביהודה, שאין שם שדות ומותר לגדל שם בהמה דקה, עכ"ל. הרי דדברי רבינו אינם כתוספתא, ובזה מבאר רבינו מדוע הגמ' בב"ק לא אמרה את ביאורו.

(כב, א) 1. לגבי פריקה וטעינה.

(כב, א) 1. רש"י: גונב וגוזל או אחד מארבעה שומרין שהחזיר צריך להודיעו

(כב, א) 1. ועיין בדברי רבינו לשמות כא, לג בסוגית "וְנִפְלַל שְׁמָה שׁוֹר אוּ חֲמוֹר", בה ביאר רבינו את הצריכותא בכתיבת חמור אף לר' יהודה, ואילו כאן הוא מבאר את הצריכותא בכתיבת "שָׁה" לכולי עלמא, כי רק ב'קשיא' מדובר ולא ב'תיובתא'.² רש"י ד"ה ושה דאבידה: כיון דכתיב "לְכָל אֲבֵדַת אֶחָד", למה לי דכתב רחמנא 'חמור ושור ושה ושלמה'. ובפרק אלו מציאות דרשינן להו לכולהו בר מ"שָׁה".³ הלכות רוצח ד, יב: במה דברים אמורים (שלא מורדין ולא מעלין) בישראל בעל עבירה והעומד ברשעו ושונה בו תמיד, כגון רועי בהמה דקה שפקרו בגזל והם הולכים באולתן. אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד, אלא עושה עבירות להנאת עצמו, כגון אוכל נבילות לתאבון – מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו. ⁴ ד"ה אני שונה "לְכָל אֲבֵדַת אֶחָד" – לרבות המומר: תימה, מאי פריך, דילמא

גמ' (א) לקמן סו. טז:
ק"ב. (ב) לקמן טז:
ג) טס וחולין ק"ה.
[לקמן טז: (ד) לקמן טז:
ה) גמ' (ו) פ"ט
ועי' עוד לת. וסמאל לא
מיבעא וכו']

הנהרות הב"ח

(א) תנ"ך ד"ה ה"ח
ורש"א הוא כ"י גמ' טז:
(ב) בא"ד דרבנן כ"י
דאתנן כ"י גמ' טז:
(ג) שם ורש"א בעלמא
הוא לדחיה. גמ' טז:
(ד) ד"ה לא כ"י. רש"א
ראשון ונעט גמ' טז:
(ה) ד"ה מולא כ"י דלמך
גלו מלכות כ"י וע"ש
דנכוסתו נפקא ל"י יאוש
מלשך תלמד ממנו:
(ו) ד"ה כ"י כ"י אינו
הספק גמור גמ' טז:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה עד שצבעו
וב"י מו' שחמור ובה ב"י.
עין תוס' ג"מ דף ק ע"ב
ד"ה וזה הכל:

הנהרות

מהר"ב רנשבורג
[א] גמ' ובה הכתיב גם
גם לביה קשיא. הא ללא
קאמר דלמך לאתנן אפרה
מורה ואפי' כ"י על אמו
כלקמן דף ע"ב מפרך
כ"י מ"ה כ"י כ"י כ"י
הק"מ ס"ט פ' דף ק ע"ב
דלמך לא אלתרני דנפקא
ל"י מ"ה מועבד מועבד
מעבדות ע"ל ועין לקמן
דף ע"ב תוס' ד"ה אפ"ן
וכי' וגם כ"מ דף לא ע"ב
תוס' ד"ה אפ"ן:

תורה אור

גמ' [א] ויהי כ"י ויהא
ואשם והשיב את הגולה
אשר גזל או את העשק
אשר עשק או את הפקדון
אשר הפקדון או את
האברה אשר מצא:
(יבקה. טז)

עד כאן לא פליגי. ר' אילעא ור' חנינא: אבל לענין שלומי. כגון
כפל לר' אילעא ור' ור' לר' חנינא א"נ ביוקרא וזולא בלא שטיי
דכולי עלמא כדמעיקרא משלם דקמני כעין שגנב: לימא תירווי
תיובתא דרב. דלמך לעיל כשעת העמדה דין כשהזלה וכ"ש

הם ולא ולדותיהם הוא דאתא ובית הלל
תרתו שמעית מינה הם ולא שינויהם הם
ולא ולדותיהם [א] ובית הלל הכתיב גם גם
למך לר' אילעא ור' חנינא א"נ ביוקרא וזולא בלא שטיי
דכולי עלמא כדמעיקרא משלם דקמני כעין שגנב: לימא תירווי
תיובתא דרב. דלמך לעיל כשעת העמדה דין כשהזלה וכ"ש
כשהוקרה להם אפי' קרן מחייב
ליה רב כי השתא דלא כרבה ס"ל
דלמך נכרה כל שמייה משלם ד':
מלאים כדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא כגי טולה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
לח' זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודאי קנה וכי מהדר לא זכאי
למאורייתא זענייהו בלא דמיס
משלם כגון למך ועשאו בנאים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כ"י אכל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי לרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
קנייהו בשינוי ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אמתנו אכל קודם
שצבעו [מי] שחטפו וזה כ"י: יאוש.
שנתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו כיון דמייאש ליה מרה. מקמני
דמית לידיה קני לה אס נתיאשו
בעלים קודם שמלחה זה קנה דמיתא
בזלו מליאות (ג"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה ששטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת ת"ל אסך
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומלויה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בגיולה דלמך לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות כגי ליה בדמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לרין
למור ולמורא אחר הגיולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

הם ולא ולדותיהם. משמע הכל דטיפי מתכבד לאסור חטין
ועשאן קולט יותר מולדותיהם ותימה דכ"י כל הללמיס
(ע"ז דף ק. נט. וס"ד ד"ה הכל) משמע איפכא גבי י"ש שינוי לנעבד או לא
דכעי למימר דמשמחה לחטין קמתן מותר למנחות ואע"ג דלמרינן
כעבידו ולכסין נרבעו דכרי הכל
לסורים דהתם מעיקרא צממה
והשתא צממה (א) ובצא הוא דלמדיה
צאפה הכא מעיקרא חטין והשתא
קמת ואין למך דהא דלמך ולך
אתנן היינו צותנן לה ואח"כ עבידה
דלא משמע כ"י כל האסורין (תמורה)
דף (ב) וס"ד ד"ה ליתא) דלומיא
דולג (ג) הנרבעת שרינן ולך אתנן
וי"ל דהתם ודאי י"ש להמיר יותר
חטין שנשטפה שנעשה סולת מולד
נרבעת דהיא וולדה נרבעו
(א) ובצא בעלמא דלמדיה צאפה אכל
גבי אתנן עיקר דעתה משום קמת
וגבי צממה עיקר דעתה אפרה
ולא חולד:

מלאים כדמעיקרא. נראה לר"י
דה"פ דלענין טולה
ונעשה חיל או כחשה ונתפטמה או
איפכא לשלם כפל נמי וכן ד' וה'
כדמעיקרא כמו קרן אכל דמיס דהיינו
יוקרא וזולא כשל עכשיו ששמן אותו
טלה של שעת גניבה לפי גלותו או
קטנותו שהיא צממה ונעשה לפי
יוקרא וזולא דהשתא וטעמא בעלמא
משום דל"ל מורה גנבי ממך והוא
הדין כחשה והשמינה דל"ל שמינה
גנבי ממך אכל לגבי דמיס אין שייך
למימר יוקרא גנבי מינך וצלישתא
דקרא נמי גוף לאן ובקר נזכרים
צפסוק ודל"ש מינה (לקמן דף טז):
ש"ס גנב שור שזה מנה לא ישלם
תמחויו ה' נגידים דכתיב תמחו
דמשמע תחת גוף השור ומשום
דלשון גוף השור נזכר צפסוק משום
הכי אמרינן טלאים כדמעיקרא
ואע"פ שעל שעת ציובה כל ד' וה' מ"מ כמו כן שעת גניבה אין ציובה ומכירה אכל דמיס שכל עיקרם תלוים
בשומת כ"ד וגם אין נזכרין צפסוק סכרה הוא דמוקמינן כהן אפייה לקרן דוקא כעין שגנב ולא ד' וה' אלא כשעת העמדה דדין שצ"ד
שמיין אותה בזה שעה ור"מ מפרש דין טלאים ליוקרא וזולא וה"פ טלאים שדכר כהן הצרייתא דהיינו טולה ונעשה חיל
שנשטפו למעלותא כדמעיקרא וה"ה ביוקרא וזולא וזולא ולכסוף ארבעה דהיינו כדמעיקרא דלמחמיר על ד' וה' לא אמר
רב דמיס פ"י לומי דלמרייתא שום ארבעה ולכסוף שום זולא נשטפה לגריעותא כהדיא קאמר רב כשל עכשיו
וה"ה בטלאים כגון שמינה והכחשה דהוי כשל עכשיו והא דלמך לעיל שמינה והכחשה כעין שגנב ל"ל דוקא בהכחשה זידיס:
הספיק ליתנו עד שצבעו פטור. אפי' כשגזו שיעור חמשה רחילות יחד שכל עליו חיוז ראשית הגז פטור כשצבעו כדלשכחן בריס
הגזול קמת (לקמן דף נז. וס"ד) גבי פילא דלמורה צממה ובשנשטפה למ"ד שינוי קונה פטור וא"ת הא דלמורייתא התם גזו רש"א (ו)
וכצעו פטור מאי אריא רש"א רש"א אפי' הכל יחד נמי וי"ל דהתם אפי' זכב מקנת והניח מקנת פטור אפי' מה שלא זכב שלא
חל עליו חיוז ראשית הגז כיון שאין מלטרף אכל הכא שגזו כשיעור תחילה ונתחייב לכהן דוקא זכבו כולו פטור אכל הניח מקנת
מה שהניח חייב אע"פ שאין בו שיעור שכבר נתחייב:

עד שצבעו. אין לפרש שצבעו חלקו של הבהן מה שהפריש לו מן הגיזה דלא שייכא ביה הפרשה כמו גבי תרומה להפרשה שייכא
ביה [א] [בזל] הפרשת ראשית הגז אין כלום מה שמפריש ל"ל אחר וכאילו לא הפרישו: מוצא אבירה לאו כיון דמייאש מרה
מינה ב"י. אורי' דנפקא ל' דיאוש קונה בצזיבה מהא דלמך בזלו מליאות (ג"מ דף ק. נט.) מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה
חונעים פ"י ע"י שיש לה סימנין יש לה חונעים שאין הבעלים מתיאשין כיון שיש בהם סימן ולא כמו שפ"ה שם שיש לה חונעין שאינה
של הפקר דשמלה דבר הנעשה צידי אדם הוא דהא ל"ל קרא להכי פשיטא דשל הפקר פטור דלמי ישיב וקשה לר"מ למ"ד סימנין לאו
דלמורייתא א"כ בין בדבר שיש בו סימן בין בדבר שאין בו סימן אין מחזיר לבעלים מן המורה אלא ע"י עדים ואי מתיאש מדבר שאין בו
סימן קני מתיאש מדבר שיש בו סימן אין מחזיר לבעלים אלא ע"י עדים וא"כ לא יחזיר אבירה לעולם ומירך דלע"ג דסימן לאו
דלמורייתא ואין מחזיר כ"א בעדים מ"מ אין מתיאש מדבר שיש בו סימן ששאל לזני אדם ראיתם עליה שלי שאלתה שהיא בו כך וכך
סימנין אכל כשאין בה סימנין מתיאש שאין יודע מה לשאל ולו סבור למלוא עדים ועל"מ א"כ מה דוחק לגמיי המס למ"ד
סימנין לאו דלמורייתא סימנין כדי נכסא הא איכא למימר דלא נקט סימן אלא לומר דע"י כך יש לה חונעין וי"ל דאי לאו דסימנין דלמורייתא
לא היה לו כלל להזכירם ולא היה לה למימר טפי אלא מה שמלה מיוחדת שיש לה חונעים וממילא ידעינן דמשום סימנין הוא:

הבא נמי כיון דמייאש ב"י. אע"פ שאין יאוש מועיל בצזיבה כמר דלמך לידיה דקאמר לאו כיון דמייאש מרה מינה מקמי דלמך לידיה
קני ליה וכדלמך בזלו מליאות (ג"מ דף נז. וס"ד) כהדיא מ"מ בני למילך שפיר דיאוש קני בזול כמר דלמך לידיה דמתיאש נמי
הוי שלא היה קונה לענין זה שלא יטרך להשיב ולהפטר לגמרי הואיל וכבר נתחייב בהשגה מ"מ היה קונה לענין זה שלא יתחייב
לשלם כי אס דמיס כמו לגבי גזל:

כיון דבאימורא אתי ליריה. מכלן משמע שיהא (א) אין בהפקר גמור דל"כ אפי' כמר דלמך לידיה באיסורא יוכל לקנות מן ההפקר
והא דלמך כשהולת (גיטין דף נט.) [כתיאשתי מפלוני עבדי ללא כעין גט שחרור אי אמרי' המפקד עבדו ילא לחירות ואין לרין
גט שחרור לא משום דכי מתיאש הרי הוא מפקירו דאי יאוש הוי הפקר א"כ אפי' אחא לידיה באיסורא כיון שמפקד וזה כהן
אלא התם היינו טעמא דכי היכי דבהפקר אין לרין גט שחרור לפי שאין רשות לרבו עליו ה"כ כשנתיאש אין לרבו רשות עליו:

אילימא

כח א מ"י פ"ד מה"ל
אסורין מנחם הלכה יד סגנו
לאין עתו:
כ"ב ב מ"י פ"א מה"ל גניבה
הלכה א סגנו עשין ע"ה טו"ש"ע
ח"מ פ"י סגנו ספק א וי"י שם
ספק א וי"י ספק א וי"י שם
ספק ד וי"י ספק א וי"י שם
ל ב מ"י פ"א מה"ל גניבה
הלכה א סגנו עשין ע"ה טו"ש"ע
הלכה א וסגנו ע"ה טו"ש"ע
ס"י סגנו ספק ד וי"י שם
ספק א וי"י סגנו עבדי וי"י שם
ס"י סגנו:

פניני רש"י
פטור. דקנייה בשינוי
דהיה ליה כמזיק מתטות
כאזנה או שאכלן:
(סולין ק"ה)

ולפ"ר יש ללמוד מדברי התוס' לחינהו פליגי ע"ד הראשונים דכ"ו וסברי דגם בגונא דאתא הממון לחזירו קודם יאוש מצי הלה לזכות צו לאחר יאוש, ולא השיב כבאיסורא אתא לידיה [ואין לומר דשאני הכא דאיכא רוב נכרים, דכבר נתבאר לעיל דכל מש"כ התוס' דמיירי צרוב נכרים הוא רק לגבי מצא בחנות או לפני שולחני, אבל בסיפא דלוקח מן התגר מודו התוס' דטעם ההיתר הוא מדין יאוש ורק בדבר שאין צו סימן], וכבר עמד צוה הקרני ראם לעיל דכ"ו.

והנה דברי התוס' דידן אין הדברים מוכרחים, דבאמת לא נתבאר להדיא מדבריהם דהתגר מצי לזכות במעות ע"י חזירו, ויתכן שכל דבריהם הם רק בגונא שמנאם התגר ואחו לידיה ממש, דצוה מודו הראשונים דאהני קנינו ולא השיב כבאיסורא אתא לידיה וכמש"כ המאירי לעיל דכ"ג ע"ב. אכן מדברי התוס' דכ"ו ע"א מצוואר להדיא דבכהאי גוונא מצי התגר לזכות בהו גם ע"י חזירו, דבתוס' שם הק' אמאי צלוקח מן התגר הרי אלו שלו הא התגר כבר זכה בהו לאחר ששהה כדי לעכבן עם פירותיו, והוכיחו מזה דצדצר שאינו הוה להמנא אין חזירו קונה לו. ומצוואר להדיא מדבריהם דחזירו קונה לו גם מידי דאחי לידיה קודם יאוש, ודלא כהראשונים, וע"ע במהרש"ל ובמהרש"א לעיל דכ"ו. וצדצרי הנמוקי יוסף מצינו כמה סתירות צוה, ועיין צרעק"א לעיל דכ"ו שהארין צוה.

קלב) מתני' אף השמלה היחה צכלל כל אלו וכו' מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנים ויש לה תוצעין אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תוצעים חייב להכריז, ופרש"י למעוטי מידי דידעי' ציה דמיאש, ומצוואר מדבריו דעיקר הדרשא קאי למעוטי דבר שאין לו תוצעים (וכד' הגמ' להלן צע"ב), ופרש"י דהכונה למידי דידעי' ציה דמיאש.

והנה רש"י בתחילת דבריו כתב דסתם שמלה יש בה סימן וכל שמלה יש לה צעלים תוצעין אותה שלא נעשית אלא צידי אדם ולא צאת מן ההפקר, ויעוי' בתוס' צצ"ק דס"ו שהצינו מדבריו דהפס' אתא למעוטי מידי דהפקר שאי"ו דומיא דשמלה, ותמהו ע"ז אמאי צעי' קרא למעוטי הפקר, הא פשיטא שאין צוה חיוב השצה, דלמי ישיב. ומה"ט פ"י התוס' דכונת המשנה דע"י שיש לה סימנים יש לה תוצעין ולא נתיאשו הצעלים, למעוטי אצידה לאחר יאוש עיי"ש. אכן מדברי רש"י שלפנינו מצוואר להדיא דגם לפירושו לא אחי קרא למעוטי הפקר אלא למעוטי מידי דידעי' ציה דמיאש.

ועבצ"ל דמש"כ רש"י בתחילת דבריו דכל שמלה יש לה צעלים תוצעין אותה שלא צאת מן ההפקר, אין כונתו דהך קרא אחי למעוטי הפקר, אלא כונתו לצאר מנ"ל דסתם שמלה יש לה תוצעים דלמא מיירי בהפקר שאין לו תוצעים, ואהא כתב רש"י דכל שמלה יש לה צעלים ועי"ז יש לה תוצעים, וממילא יש לנו למעט מזה כל דבר שאין לו תוצעים דהיינו מידי דידעי' ציה דמיאש.¹²²

[והראשונים הק' עוד על פרש"י מנ"ל דשמלה יש לה תוצעים, דנהי דכל שמלה היא עשויה צידי אדם והיו לה צעלים מתחילה מ"מ הא יתכן שהפקירוה הצעלים לאחמ"כ וכעת אין לה תוצעים. וצפשוטו צ"ל דמאחר וידעי' שהיו לה צעלים מתחילה אין לנו להסתפק מעצמינו שמא הצעלים הפקירוה לאחמ"כ, וגמנא דהמונא צריך לתלות שיש לה צעלים כעת ויש לה תוצעים ולהשיצה, למעוטי מידי דידעי' ציה דמיאש].

קלד) ובעיקר מש"כ רש"י דמהכא ילפי' לדין יאוש דאצידה הק' האחרונים מד' רש"י צצ"ק דס"ו שכתב דהמקור לדין יאוש צאצידה הוא מקרא דאצודה ממנו ומכל אדם, ואמאי צריכינן לקרא

ולכא עליה חיובי אצידה, והו שכתב רש"י דסתם שמלה אינה הפקר למעוטי מידי שנתיאשו הצעלים דהוא הפקר.

122. ולכא' לפמש"כ רבינו להלן צדעת רש"י יש לצאר את צפשיטות את ד' רש"י, דאחר דילפי' מקרא דאמומכ"א דכ"א יכול לזכות בה כבר ידעי' דיאוש כהפקר, וכל ידון המשנה הוא מנ"ל דשרי ליה לזכות בה חידושי רבי נחום - ב"מ / פרצוביא, נחום | עמוד 586 | (726077)

ספיקא לאורייתא לחומרא, להכי כתב רש"י דהא דפטרי ליה מהשבה הוא רק בגונא דידעי' ציה דמיאש. וציותר י"ל דמאחר דהמיעוט קאי גם על דבר שיש בו סימן כשמלה שנתיאשו הבעלים ואין לו תובעים, להכי כתב רש"י דידעי' ציה דמיאש, דצקתם דבר שיש בו סימן הרי לא תלינן שנתיאשו הבעלים ולא משכח"ל להיתר יאוש, ולהכי כתב רש"י דכל ההיתר הוא רק בגונא "דידעי' ציה דמיאש" ואמר ווי לי לחסרון כים. אולם אכתי יש כאן קצת שפת יתר, דסו"ס כ"ז אינו ענין לעצם הילפותא דמיירי צדיני יאוש, והו"ל לרש"י לפרש דהפס' אחי למעוטי מידי דמיאש.

ועי' במש"נ צוה לעיל (אות מ"א) דיתכן לצאר את ד' רש"י צאופן מחודש, דהנה מד' רש"י לעיל דכ"צ ע"צ מדויק דדין יאוש הממיר צאצידה נא' רק צאצידה דידעי' צירור שנתיאשו הבעלים הימנה ואין לה תובעים, אבל צאצידה דלא ידעי' צירור שנתיאשו הבעלים לא נא' היתירא דיאוש כלל, ואיכא עלה חיובי צאצידה צתורת ודאי. וצטעמא דמילתא צידדנו שם דודאי לגבי דין יאוש הקונה אין צוה סצרא כלל, דכיון שלאחר יאוש יאח הממון מרשות הבעלים פשוט דכל היכא שכלפי שמיא גליא שנתיאשו הבעלים יאח הממון מרשותם, ואין שום סצרא שהדין יהא תלוי צדיעה דילן, אולם לפמש"נ לעיל צדעת רש"י דהך קרא דשמלה קאי רק על חיובי צאצידה, והוי זה דין מסוים צאצידה דכל שנתיאשו הבעלים ליכא עלה חיובי צאצידה, י"ל דהך היתר נא' רק צגונא דידעי' צירור שנתיאשו הבעלים, אבל צגונא דלא ידעי' ציה דמיאש איכא עלה חיובי צאצידה צתורת ודאי ודו"ק. ולפי"ז ד' רש"י דין מדוקדקים מאד, דהך מיעוט קאי רק אהיכא "דידעי' ציה דמיאש".

וכבר נתבאר לעיל דלפי"ז אשה"ט ד' הגמ' צריש פרקין דצכל ספק יאוש שלא מדעת אסור לו לזכות צחפץ, דהנה הגרע"א שם ציאר דהוא משום דמוקמי' להאצידה צחזקת מר"ק וא"א לו לזכות צה [וד"ז אינו פשוט מסצרא, דצשלמא להסוצרים דיאוש כהפקר נמצא דמספ"ל אס יאח הממון מרשות בעלים ושייכא צוה חזקת מר"ק, אולם לפי מה שצידדו

דשמלה, וכבר קדמם צוה הרמב"ן צסוגיין [והרמב"ן ענמו נח' על רש"י צוה דהיתירא דאצודה ממנו ומכל אדם אינו מדין יאוש, דהא הו"ל יאוש שלא מדעת, וע"כ שד"ז הוא היתר צפ"ע דכל שהיא אצודה מכל אדם שריא רחמנא ואין ללמוד מכאן דיאוש קני, ולהכי צריכינן לקרא דשמלה. אכן מד' רש"י צצ"ק מצואר דהיתירא דאצודה ממנו ומכ"א הוא מדין יאוש, ולצדכיו תיקשי אמאי צריכינן לקרא דשמלה].

ועי' במש"נ צוה צארוכה לעיל דכ"א ע"צ (אות ט"ז) דרש"י ס"ל דצדין יאוש דאצידה נא' צ' דינים, חדא דיאוש קונה, והוי זה דין כללי צדיני הממון דלאחר שנתיאשו הבעלים אין בעלותו מעכצת על אחרים מלזכות צממון וכ"א יכול לזכות צו [וצציאור הך הלכתא נח' רצותא אי יאוש כהפקר או דלא נפיק מרשות בעלים עד דאחי לרשות זוכה], ומלצד זאת נא' הלכה צדיני השצת צאצידה, דלאחר שנתיאשו הבעלים ליכא עלה חיובי השצת צאצידה ושרי לכ"א לזכות צה. ולהכי ס"ל לרש"י דצעי' תרי קראי לדין יאוש צאצידה, דמקרא דאצודה ממנו ומכל אדם ילפי' לדין יאוש הקונה, אולם צהא לחוד לא סגי, דנהי דלאחר יאוש אין בעלותו מעכצת על אחרים מלזכות צממון אכתי הו"א דאיכא עלה חיובי צאצידה ואסור לכל אדם לזכות צה, ולהכי צריכינן לקרא דשמלה, דמהך קרא ילפי' דכל שנתיאשו הבעלים ואין לו תובעים ליכא חיובי צאצידה ושרי לכ"א לזכות צחפץ. ומשו"ה צסוגיא צצ"ק דמיירי לגבי דין יאוש הקונה הציא רש"י לקרא דאצודה ממנו ומכ"א, משא"כ צמתני' דין דמיירי לגבי חיובי צאצידה ודין הכרזה הציא התנא לקרא דשמלה.

קלה) ובעיקר מש"כ רש"י דהדרשא דשמלה אחי למעוטי מידי דידעי' ציה דמיאש, יש דייק אמאי הוצרך רש"י להוסיף "דידעי' ציה דמיאש", הא עיקר הקרא אחי לאשמועי' דליכא חיובי צאצידה לאחר יאוש, וא"כ הו"ל "למעוטי מידי דמיאש" ולשם מה הוצרך רש"י להוסיף לזה "דידעי' ציה דמיאש".

וע"ד הפשט צ"ל דמאחר דקיי"ל כאצוי דיאוש שלא מדעת ל"ה יאוש נמצא דהיכא דמספ"ל אס נודע לצעלים מהאצידה הרי הוא צריך להכריז מדין

גמ' (א) לקמן סו. טז:
ק"ב. (ב) לקמן טז:
ג) טס וחולין קלה.
[לקמן טז: (ד) לקמן טז:
ה) גמ' (ו) פ"ט
ועי' עוד לת. וסמאל לא
מיבעיא וכו']

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה סו. כו
ורש"א הוא סו. כ"ל:
(ב) בא"ד דרבנות כו
דאתנן כו. כ"ל:
(ג) שם ורש"א בעלמא
הוא לדחיה. כ"ל:
(ד) ד"ה לא טו. רש"ן
ראשון ונעטו כ"ל:
(ה) ד"ה מולא כו. דלמך
כלו מלכות כו. וע"ס
דנרש"א נפקא לו יאוש
מלשך תלמי ממו:
(ו) ד"ה יון כו. אינו
הספק גמור כ"ל:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה עד שצבעו
ובו מו שחמור ובה ברי.
עין תוס' כ"מ דף ק ע"ב
ד"ה והא הלא:

הגהות

מהר"ב רנשבורג
[א] גמ' ובה הכתיב גם
גם לביה קשיא. הא ללא
קאמר דלמך לאתנן אברה
מורה ואפי' כל על אמו
כלקמן דף ע"ב מפרך
כ"מ מהר"ס נר כרוך
הקלים ס"ט פ' דף ע"א
דלמך לא לאתנן דנפקא
לו מנ"ס מועבה מועבה
מערווה ע"ל ועין לקמן
דף ע"ב תוס' ד"ה אתנן
וכי' וגם כ"מ דף לא ע"א
תוס' ד"ה אתנן:

תורה אור

גמ' או ויהי כי יקרא
ואשם והשיב את הגולה
אשר גזל או את העשק
אשר עשק או את הפקדון
אשר הפקדון או את
האברה אשר מצא:
(יבקה. טז)

עד כאן לא פליגי ר' אילעא ור' חנינא: אבל לענין שלומי. כגון
כפל לרי' אילעא ור' ורי' לרי' חנינא א"נ ביוקרא וזולא כלל שטיי
דכולי עלמא כדמעיקרא משלם דקמני כעין שגנב: לימא תיהוי
תיובתא דרב. דלמך לעיל כשעת העמדה דין כשהזלה וכ"ס
כשהקרה דהתם אפי' קרן מחייב
ליה רב כי השתא דהא כרבה ס"ל
דלמך נכרה כל שמייה משלם ד':
מלאים בדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא קני דטלה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
להו זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודחי קנה וכי מהדר לא כלל זעי
למאורייתא זענייהו דלמך דמיס
משלם כגון למך ועשאו כגלים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כו' אבל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי דרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
לקנייה זעניו ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אתננו אבל קודם
שזבעו מ"מ שחמור וזה כו: יאוש.
שתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו ביון דמייאש ליה מרה. מקמי
דמי לידיה קני לה אס נתיאשו
דעלים קודם שנתלמה זה קנה דמיא
בזלו מליאות (כ"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה שטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת מ"ל אשר
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומניה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בזילה דלמי לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות קני ליה דלמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לריך
למור ולמורו אחר הגולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

הם ולא ולדותיהם. משמע הכל דטיפי מתכבד לאסור חטין
ועשאן קולט יותר מולדותיהם ותימה דכ"פ כל הללמיס
(ע"ד דף נו. וס ד"ה הכא) משמע איפכא גבי יס שינוי לנעבד או לא
דזעי למימר דמתמחה לחטין קמתן מותר למנחות ואע"ג דלמרינן

הם ולא ולדותיהם. משמע הכל דטיפי מתכבד לאסור חטין
ועשאן קולט יותר מולדותיהם ותימה דכ"פ כל הללמיס
(ע"ד דף נו. וס ד"ה הכא) משמע איפכא גבי יס שינוי לנעבד או לא
דזעי למימר דמתמחה לחטין קמתן מותר למנחות ואע"ג דלמרינן

הם ולא ולדותיהם. משמע הכל דטיפי מתכבד לאסור חטין
ועשאן קולט יותר מולדותיהם ותימה דכ"פ כל הללמיס
(ע"ד דף נו. וס ד"ה הכא) משמע איפכא גבי יס שינוי לנעבד או לא
דזעי למימר דמתמחה לחטין קמתן מותר למנחות ואע"ג דלמרינן
כזעירו ולכסין נרבעו דכרי הכל
לסורים דהתם מעיקרא צממה
והשתא צממה (א) וצמח הוא לדחיה
צמחה הכא מעיקרא חטין והשתא
קמת ואין למך דהא דלמך ולך
אתנן היינו צמותן לה ואח"כ עברה
דחא משמע כ"פ כל האסורין (תמורה)
דף (ב) וס ד"ה דייחא) דלומי
דולג (ג) הנרבעת שרינן ולך אתנן
וי"ל דהתם ודאי יס להמיר יותר
חטין שנשמה שנעשה סולת מולד
נרבעת דהיא וולדה נרבעו
(א) וצמח בעלמא לדחיה צמחה אבל
גבי אתנן עיקר דעתה משום קמת
וגבי צמחה עיקר דעתה אפרה
ולא חולד:

מלאים בדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא קני דטלה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
להו זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודחי קנה וכי מהדר לא כלל זעי
למאורייתא זענייהו דלמך דמיס
משלם כגון למך ועשאו כגלים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כו' אבל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי דרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
לקנייה זעניו ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אתננו אבל קודם
שזבעו מ"מ שחמור וזה כו: יאוש.
שתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו ביון דמייאש ליה מרה. מקמי
דמי לידיה קני לה אס נתיאשו
דעלים קודם שנתלמה זה קנה דמיא
בזלו מליאות (כ"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה שטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת מ"ל אשר
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומניה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בזילה דלמי לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות קני ליה דלמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לריך
למור ולמורו אחר הגולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

מלאים בדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא קני דטלה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
להו זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודחי קנה וכי מהדר לא כלל זעי
למאורייתא זענייהו דלמך דמיס
משלם כגון למך ועשאו כגלים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כו' אבל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי דרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
לקנייה זעניו ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אתננו אבל קודם
שזבעו מ"מ שחמור וזה כו: יאוש.
שתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו ביון דמייאש ליה מרה. מקמי
דמי לידיה קני לה אס נתיאשו
דעלים קודם שנתלמה זה קנה דמיא
בזלו מליאות (כ"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה שטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת מ"ל אשר
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומניה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בזילה דלמי לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות קני ליה דלמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לריך
למור ולמורו אחר הגולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

מלאים בדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא קני דטלה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
להו זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודחי קנה וכי מהדר לא כלל זעי
למאורייתא זענייהו דלמך דמיס
משלם כגון למך ועשאו כגלים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כו' אבל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי דרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
לקנייה זעניו ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אתננו אבל קודם
שזבעו מ"מ שחמור וזה כו: יאוש.
שתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו ביון דמייאש ליה מרה. מקמי
דמי לידיה קני לה אס נתיאשו
דעלים קודם שנתלמה זה קנה דמיא
בזלו מליאות (כ"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה שטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת מ"ל אשר
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומניה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בזילה דלמי לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות קני ליה דלמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לריך
למור ולמורו אחר הגולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

מלאים בדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא קני דטלה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
להו זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודחי קנה וכי מהדר לא כלל זעי
למאורייתא זענייהו דלמך דמיס
משלם כגון למך ועשאו כגלים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כו' אבל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי דרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
לקנייה זעניו ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אתננו אבל קודם
שזבעו מ"מ שחמור וזה כו: יאוש.
שתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו ביון דמייאש ליה מרה. מקמי
דמי לידיה קני לה אס נתיאשו
דעלים קודם שנתלמה זה קנה דמיא
בזלו מליאות (כ"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה שטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת מ"ל אשר
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומניה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בזילה דלמי לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות קני ליה דלמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לריך
למור ולמורו אחר הגולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

מלאים בדמעיקרא. כלומר כל לשלם
טלאים כדמעיקרא קני דטלה גנב
וטלה משלם: שינוי קונה. היכא דשני
להו זידיס פשיטא ליה דלמאורייתא
ודחי קנה וכי מהדר לא כלל זעי
למאורייתא זענייהו דלמך דמיס
משלם כגון למך ועשאו כגלים דמיס
כתיבא כהדיא ותיניא כו' אבל
יאוש מספקא ליה הא דלמור רבנן
קני אי דלמורייתא אי דרבנן: לא
הספיק ליתנו לו. לראשית הגז לכהן:
עד שצבעו פטור. מראשית הגז
לקנייה זעניו ואפילו דמיס לא
משלם דלין כהן יכול להמנין דדין
דיכול למך למך אתננו אבל קודם
שזבעו מ"מ שחמור וזה כו: יאוש.
שתיאשו הבעלים אמור רבנן דקני
ודיו אס משלם דמיו: מוצא אברה
לאו ביון דמייאש ליה מרה. מקמי
דמי לידיה קני לה אס נתיאשו
דעלים קודם שנתלמה זה קנה דמיא
בזלו מליאות (כ"מ דף ק כב): מנין
לכזיבה שטפה נכר הואיל ונתיאשו
הבעלים שהיא מותרת מ"ל אשר
תאזר ממנו שאזודה ממנו ומניה
לשאר בני אדם יתמה זו אלמא קני
והכל בזילה דלמי לידיה מקמי יאוש
והדר אייאות קני ליה דלמיס: משום
תקנת השבים. שלא יהא לריך
למור ולמורו אחר הגולה ע"מנה:
אינו קונה. והיא ע"מנה ישלם:
אומר

כח א מיי פ"ד מה"ל
אסורין מנחם הלכה יד קמח
לאין עתו:
כ"ב ב מיי פ"א מה"ל גיבה
הלכה א קמח עשין ע"ה טו"ש"ע
ח"מ פ"ו שג ספק א וי"י שס
ספק א וי"י ה וי"י ספק א:
ל ב מיי פ"א מה"ל גיבה
הלכה יו ופ"ב מה"ל גיבה
הלכה א ופמג שס טו"ש"ח"מ
ק"י שג ספק ב וי"י ספק א
ספק א וי"י כ"מ וי"י כ"י
ק"י שג:

פניני רש"י

פטור. דקניה זעניו
דהיה ליה כמיק מתטות
כהונו או שאכלן:
(סולין קלה)

הלכות נזקי ממוזן סימן תו – תז

תקפו

קצות החושן

קצות החושן

זוכה ואינו כהפקדו, וראיה מהא דאמרין במרוצה דף ס"ו [ע"ב] זה מתייחס זה אינו רוצה לקנותו ע"ש, ואי נימא דביאוש יאל מרשות בעלים נהי דאינו רוצה לקנות אכתי היכי מני אמר הרי שלך לפניך צמר דמייאש מאריה מיניה כיון דתו לאו דמאריה ודו"ק:

ב) והפקירו קודם שעמד בדין. ואחי הרב המופלג מוהר"ר יהודה כהן ש"ן הקשה בזה דאמרין פ' החובל דף ט' [ע"ב] שור שהמית ואח"כ הזיק אם הוא מועד דנין אותו דיני ממונות ואח"כ דנין אותו דיני נפשות קדמוהו ודנוהו דיני נפשות אין תורין ודנין אותו דיני ממונות, ופריך וי קדמוהו ודנו אותו דיני נפשות ליהדר ולדייני אותו דיני ממונות ע"ש, ומאי פריך הא אמרינן בכריתות דף כ"ד [ע"א] שור הנסקל שהזמנו עדיו כל הקודם וזכה בו וזכה בו משום דאפקורי אפקר ליה, וכיון דקדמוהו ודנו אותו דיני נפשות הרי נעשה הפקר ואין אפשר ליהדר ולדייני דיני ממונות כיון דהפקירו קודם שהעמידו דין ע"ב.

תז א) אע"פ שהוא מכור. זיש"ש [נ"ק פ"ג

ושל עכו"ם שנגח לשל ישראל בין הם בין מועד משלם נזק שלם.

ב שור של הפקר שנגח וקודם שיתפוס אותו הניזק קדם אחר וזכה בו פטור.

ג נגח שורו ב) והפקירו קודם שעמד בדין וזכה בו אחר פטור אבל אם זכה בו הוא עצמו חייב.

ד נגח ואחר כך מכר או הוריש חייב.

ה שור של פקה שנגח לשור חרש שוטה וקטן חייב ושל חרש שוטה וקטן שנגח לשל פקה וכן שור שהלכו בעליו למדינת הים ונגח פטורים.

וגראה בזה משום דצאיסורי הנאה לא מהני הפקרו כלל, וכדמוכח בפסחים דף (ה') [ו' ע"א] בזה דאמרו ונצטליה נצית משום דרב גידל דאמר המקדש משש שעות ולמעלה אין חוששין לקידושין, אלמא דאין לבעלים שום כח להפקיר אחר שנאסר בהנאה, וכ"כ רש"י פ' שור שנגח ד' וה' דף מ"ה [ע"א] בזה דאמרו שם שור הנסקל משנגמר דינו מכרו אינו מכור הקדישו אינו מוקדש, ופי' רש"י אינו מוקדש לאלו ברשותיה קאי לאקדושיה, וא"כ ה"ה לאפקוריה אינו ברשותו. אלא דאיסורי הנאה אע"ג דלאו ברשותיה קאי אבל בעלים מיהא אית ליה, וכמ"ש הרשב"א בס' ת"א דזכיה יש בו צאיסורי הנאה מדאמרין בע"ז [מ"ב ע"א] מני אגבה קניא ע"ש, וכ"כ הרשב"א בחידושו פ' לולב הגזול [ל"ה ע"א] באתרוג של ערלה חשיב לכם ומשום דאית ליה בעלים אע"ג דאסור בהנאה ע"ש. וא"כ הא דהפקירו קודם שעמד דין פטור היינו משום דבעינן בעלים מתחלה ועד סוף והא אית ליה בעלים, והפקר שלהם לאו כלום כיון דאיסורי הנאה מיקרי דצר שאינו ברשותו וכמו גול ולא נתייאשו הבעלים שניהן אין יכולין להקדישו. והא דשור הנסקל שהזמנו עדיו כל הקודם וזכה בהן, היינו דכיון שהזמנו עדיו הרי מעולם לא היה מאיסורי הנאה וכיון דבעלים הפקירו הרי הפקרו דו"ק.

סימן תז

שור שנגח ומכרו מזיק או ניזק

ובו ד' סעיפים

א [א] שור תם שהזיק אם מכרו המזיק עד שלא עמד בדין א) אע"פ שהוא מכור הרי הניזק גובה הימנו וחוזר הלוקח וגובה מהמזיק שמכר לו שכיון שנגח קול יש לו ולא היה לו ללוקח ליקח אותו עד שיגבה הניזק. הגה: מכרו ניזק מכור וכשיתפסנו יקחנו הלוקח (טור ס"א).

ובן נראה מדברי הרמב"ם שכתב בפ' י"א מנוקי ממוזן [ה"ט ז"ל] שור שהמית את האדם והקדישו בעליו אינו קדוש וכן אם הפקירו אינו מופקר כו' דנ"א אחר שנגמר דינו לסקילה, ואח"כ כתב ז"ל שור הנסקל שהזמנו עדיו כל הקודם בו וזכה שהרי משנגמר דינו הפקירוהו בעליו ע"ש, ומאי מהני הפקר בעליו כיון דכבר כתב דהפקירו אינו הפקר. אלא נראה כמ"ש דודאי איסורי הנאה בעלים אית ליה ואפ"ה הפקירו אינו מופקר, ומשום דלא עדיף מדצר שאינו ברשותו דאע"ג דשלו הוא אינו ברשותו לאקדושיה ולהפקירו וכמ"ש בס' רי"א [סעיף ד'] ע"ש, אבל בהזמנו עדיו למפרע בעלים אית להו וברשותיהו הוי קם לאפקוריה. ואע"ג דיאוש ודאי מהני אפי' בדצר שאינו ברשותו דהא בגזילה מהני יאוש וא"כ כי נגמר דינו נימא דיאוש מיהא הוי, (ד) ליתיה, דיאוש לא יאל מרשות בעלים עד דאית לרשות

תירומת
הזב"ח
(ט)

עמד דין היינו ששמו לו השור והחליטו לפי שלא היה רוצה מזיק לסקל בזווי, דכה"ג במועד נמי כל שלא נתן המזיק מעות והב"ד הגזו לו את גוף השור דהוי של הניזק, ולשטת תוס' נריך לומר דפצרי דאפי' לרי' ישמעאל אינו יכול לסקל בזווי אחר העמדה דין וז"ע. וצ"ב נראה דהך צרייתא כר' עקיבא היא דאיתא, אלא דלר' עקיבא נמי קודם העמדה דין עדיין לא זכה בו, דקנס אין אדם וזכה אלא אחר העמדה דין כיון דאי מודה מיפטור, והא דאמרין שם הקדישו ניזק איכא צייניהו נמי לאחר העמדה דין קאמר. ובתוס' שם [ד"ה איכא] הקשו דהא קנס אינו זוכה אלא אחר העמדה דין ע"ש, ולפי מ"ש דמייירי לאחר העמדה דין ניחא, דלר' ישמעאל אפי' אחר העמדה דין אין הניזק יכול להקדישו דאפי' [הכין] אינו אלא בע"מ ויכול לסקל בזווי, והך צרייתא דאית כר"ע ואפ"ה קודם שעמד דין מכרו מכור לרדיא אבל גוף השור חוזר וגובהו אחר שיעמידו אותו דין, דאע"ג דאין לו לניזק אלא אחר העמדה דין חוזר וגובהו ללא גרע מצע"מ דמכאן ולהבא גובה ואפ"ה טורף מלקוחות, וכן מהקדש טריף ללא עדיף כח הקדש מכח מקדיש וכמ"ש תוס' פ' השולח דף מ' [ע"ב ד"ה הקדש] ע"ש. והא דהקדישו מוקדש אינו אלא משום דרצי אצבו, ושחטו תם מה שעשוי עשוי כיון דאכתי אינו שלו קודם העמדה דין אינו אלא כמו מזיק שעבדו. והא דאמרו שם מכרו אינו מכור מני ר' עקיבא היא דאמר מוחלט, היינו משום דהוי סלקא אדעתיה דמייירי נמי לאחר העמדה דין ואינו מכור כלל אפי' לרדיא א"כ ע"כ כר' עקיבא איתא, אבל במסקנא דמוקי מכרו אינו מכור אפי' כר' ישמעאל ומשום דמשעבדא ליה והקדישו מוקדש אפי' לר' עקיבא ומשום דר' אצבו, זה הנראה בשטת הרמב"ם ועמ"ש בס' פ"ח סק"א:

ממנו, איצטריך למכתב אשר תאבד וכולי', לדרשא חדא אתא. ר' יהודה אומר ומצאתה פרט למציאה⁵⁷³ שאין בה ש"פ. כלומר עד שיהא בה שיעור ממון דהשתא חשיבא מציאה. וק"ל אדרכה מדכתב רחמנא ומצאתה, א"נ מדכתיב אשר תאבד, אית לן למימר שבא לרבות אבדות הרבה ומציאות הרבה, ואפילו פחות מש"פ. וי"ל דהא ליתא. דא"כ לשתוק קרא, דהא מדכתב רחמנא לכל אבדת אחיך הוה מרבינן אפילו פחות מש"פ⁵⁷⁴. א"נ דכיון דקראי יתירי נינהו סברא הוא למדרשינהו למעוטי. דלא לימא רחמנא דליטרח משום אבדה שאין בה חסרון כיס ולא חשיבא ממון.

משמעות דורשין איכא בינייהו. כלומר דליכא מידי בינייהו בעיקר הדין. אלא דמר מדריש ליה שפיר טפי מהאי קרא, ומר מדריש ליה מאידך שפיר. ודכ"ע תרווייהו קראי יתירי נינהו ולדרשא אתו וכדמפרש ואזיל.

רבא אמר [וכו'] פרוטה שהוקרה והוזהר [וחזרה והוקרה] איכא בינייהו מ"ד אשר תאבד איכא ומ"ד ומצאתה בעינן דאיכא⁵⁷⁵ שיעור מציאה משעת אבדה ועד שעת מציאה. פי' מ"ד אשר תאבד סבר דיו שתהא בשעת מציאה כשעת אבדה, שיהא בשתייהן ש"פ. ומר סבר דלהכי כתב רחמנא ומצאתה בוא"ו לומר שלא תוזל בין אבדה ומציאה⁵⁷⁵ *. וא"ת ולפום הא דרבא מנא להו להנהו תנאי ההיא דרבינא⁵⁷⁶ ודר"ש בן יהוצדק. וי"ל דאיכא לשנויי כדלעיל, ולא אתא רבא אלא לומר דבעיקר דינא פליגי אי דרשינן

שה⁵⁶⁰ דאבדה לד"ה קשיא. והא⁵⁶¹ דלא נקט גם לב"ה קשיא⁵⁶². משום דלא בעי למנקט הכא אלא חמור שהוא בעל חיים דומיא דשור, וכדפרי' בפ' הגוזל⁵⁶³.

מדקתני להו תנא וכו'. והא דלא קאמר להדיא סימנים משמלה נפקא כדתנן וכו', משום דלקמן⁵⁶⁴ איכא מ"ד דתנא תובעים נקט בעיקר וסימנים כדי נסבה, ולא ילפינן להו משמלה, מש"ה אמרינן השתא דאפילו להווא סברא, מדאסמכינהו תנא גבי שמלה ולא קתני להו גבי שה, מכלל דקים ליה דסימנים לא נפקי משה. וכן פירש"י ז"ל⁵⁶⁵.

אשר תאבד פרט לאבדה שאין בה ש"פ. פירש"י ז"ל⁵⁶⁶ דנפקא לן מאשר תאבד דהוי יתירה⁵⁶⁷, שתהא קרויה אבדה. וכן פי' בתוס'⁵⁶⁸, ויש שפי'⁵⁶⁹ דנפקא לן מדכתיב אשר תאבד ממנו, כלומר דהשתא אבודה ממנו, פרט לשאין בו ש"פ דלא חשיב ממון ולא חשיב שאבד ממנו כלום. והביאו ראיה לפי' זה מדאמרינן בסמוך למאן דדריש אשר תאבד דר"ש בן יהוצדק⁵⁷⁰ מנא ליה. ומאי קושיא, דהך דרשא דר"ש בן יהוצדק דממנו נפקא, אלא ודאי כדאמרן. ופרקינן דנפקא ליה מיתורא דממנו, דתרווייהו משמע. מי שאבודה ממנו לכדו ולא משאר בני אדם, ומשמע נמי דכר שחשוב ממון להיות אבוד ממנו. ואית דגרסי⁵⁷¹ דנפקא ליה מאשר. כלומר, דמייתורא דאשר שמעינן דמתאבד ממנו מדריש תרתי הא דהכא וההיא דר"ש וכדאמרן. אבל רש"י ז"ל פי' לקמן⁵⁷², האי אשר תאבד מיבעי ליה לכדו' יוחנן משום ר"ש וכו', דכיון דאיצטריך התם למכתב

מפרשי התלמוד) מדוע למ"ד דילפינן לה דבעינן לש"פ מאשר תאבד, לא מצריכים שתהא האכידה ש"פ משעת אכידה עד לשעת מציאה, כמו שאמרו דלמאן דיליף לה מומצאתה בעינן לש"פ משעת אכידה ועד לשעת מציאה. והרי שניהם מודים שבשעת אכידה ובשעת מציאה בעינן לש"פ כמבואר בגמ' וא"כ מדוע נחלקו בהזולה בינתיים. לכן כתב רבינו דהלימוד של ומצאתה הוא מפני הו' שבה, כלומר שיש קשר בין אשר תאבד לומצאתה, שהרי הומצאתה מוסב על אשר תאבד ומשמע שאין הפסק ביניהם וצריך שתהא כל הזמן ש"פ. משא"כ למ"ד דילפינן לה מאשר תאבד, הרי אין קשר בין אשר תאבד לומצאתה ואין הרישא מוסבת על הסיפא ולכן אף בהחל בינתיים חייב להחזיר. ולמעשה כך יישבו האחרונים. ⁵⁷⁶ לפנינו: רבנאי. אמנם כ"ה בדק"ס וכ"ג הב"ח וכ"ג רבינו לעיל ב, א ד"ה והאמר וכ"ה בכי"מ ובדק"ס שם.

סי' רסו ס"ו שכתב תי' רבינו ותי' התוס' כחרא מחתא וכ"ה בש"ך שם סקט"ו שהוא תי' אחר. אמנם מר' רבינו שכ' ואין זה הפי' נכון, משמע שהם שני תירוצים. ⁵⁶⁰ לפנינו: ושה. ⁵⁶¹ כ"ה בתורה חמור וכ"כ בכ"ק נד, א תורה חמור. ⁵⁶² ב"ק סו, א; צד, א. ⁵⁶³ ב"ק צד, א. מכאן שרבינו חיבר פי' לב"ק וכן הזכירו לעיל י, ב ד"ה להך וכד, ב ד"ה לפנים ובעוד מקומות ולא זכינו לאורו. ⁵⁶⁴ בע"ב. ⁵⁶⁵ בד"ה אמרי. ⁵⁶⁶ בד"ה אשר. ⁵⁶⁷ מילים אלו אינן ברש"י. ⁵⁶⁸ כ"ה בתוס' ר"פ. ⁵⁶⁹ ל"מ. ⁵⁷⁰ כ"ה בכי"מ ובדק"ס. ולפנינו: בן יוחאי. ⁵⁷¹ כ"ה בכי"מ ובדק"ס. ⁵⁷² בד"ה מי. ⁵⁷³ לפנינו: לאבירה. ⁵⁷⁴ כ"ה בתורה פרט ובתוס' ר"פ ובחי' הרשב"א. ⁵⁷⁵ כ"ה בכי"מ ובדק"ס. ולפנינו: דאית בה. *⁵⁷⁵ נראה שרבינו בא ליישב כאן מה שהק' האחרונים (עיי' באוצר

מנחת

יתרו, מצוה ל', שלא לחמוד

חינוך

ריט

הטעם הוא מכלל השיעורין שאצל דיני ממון הכל בפרוטה ופחות משה פרוטה לא נקרא ממון ותדע דהא רביה מתנה גמורה היא והתורה אסרה מגזירת הכתוב אע"ג דמוחל אם כן נימא דפחות משה פרוטה ג"כ עובר בריבית דל"ש הטעם דמחילה דלא מהני ובאמת עיין תוס' פא"נ וכתובות פנ"ש דהוכיחו דפחות משה פרוטה א"ע בריבית ג"כ ע"ש. וגם אם נאמר טעם דמחילה אם כן אם גזול אצל חרש שוטה וקטן דלאו בני מחילה ניהו יהי' עובר אף פחות משה פרוטה אע"כ דכן הלכה למשה מסיני ע"כ גם כן א"ע בפחות משה פרוטה אך אסור מטעם ח"ש כמו גזל כ"ש. ומה שנראה בש"ס שם הטעם דמחילה אין כאן מקומו ויבואר א"י בלאוי דגזלה וגם הקושיא שהקשינו לעיל בסוגיא דא"נ דלמה אמר רבא דא"צ לאו בגזל דאתיא מבינייהו ה"ל לומר דיש לאו זה דלא תחמוד וגם לא תתאוה כמבואר כאן דגזול עובר על ג' לאוין הכל יבואר לקמן בעזה"י:

והנה במש"ל להקשות על תוס' ב"מ פא"נ שמדבריהם מבואר שאין לא תגזול בקרקעות וגם אין איסור אונאה והקשיתי חדא דאיסור לא תגזול בקרקעו' היא בר"מ פ"ו מהלכות גנבה וברמב"ן על התורה דאונאה ג"כ בקרקעות כעת מצאתי כן במ"ל פ"ד מה' מלוה. עוד אחזור על הראשונות לפרש מה שק"ל על תוס' דגזל אינו לוקה מחמת שניתק לעשה ואף אם נשרף מכל מקום לא נתבטל העשה כי מחויב לשלם אבל לאו הניתן לתשלומין בלא ניתק לעשה כגון כובש שכר שכיר לוקין לדעת תוס' פא"נ ועיין תוס' ריש מרובה שכתבו דגבי קרקעות שייך גנבה ע"ש אם כן שייך מלקות בלאו דגזילה ג"כ כגון עבדים ושטרות וקרקעות דעשה והשיב לא שייך דזה אמעט מכלל ופרט וכלל אם כן חייב מלקות דלאו ניתק לעשה ואף אם נאמר דגם עשה שייך בה מכל מקום כיון דאם נשרף ונאבד לאו בר תשלומין הוא עש"ס ור"מ אם כן משכחת לה קיימו ול"ק כגון שנשרף ואז נתבטל העשה כי אינו מחויב לשלם. אך אפילו לפמ"ש דדעת הר"מ לאו מטעם ניתק לעשה רק מטעם דתרתיה לא עבדינן וכאן משלם ולא לקי כסברת הפ"י דגזירת הכתוב הוא דלא מפקינן ממון חבירו מפני מלקות דידו' אם כן צריך לשלם וממילא תרתי לא עבדי ואין לוקין.

מכ"ל מקום נ"ל מצד הסברא דבאמת הא דתרתיה לא עבדי דהיינו דגזירת הכתוב דלא נוכל למעבד תרתיה אבל באמת החיוב הוא תרתיה והרא"י דלשיטת רש"י אף דחייב מלקות מכל מקום אם תפס לא מפקינן מיניה והטעם דבאמת חייב גם ממון רק תרתיה לא עבדינן היינו הב"ד אין יכולים לחייבו אבל תפס בעצמו הוי תפיסה כי באמת חייב לו והדי' עתיקין אם כן ה"נ היכי דגזירת הכתוב דמשלם ולא לקי מכל מקום החיוב של מלקות רמי עליה. אך כיון דמשלם לא נוכל להלקות אותו אבל אם אינו משלם למה לא נלקה אותו כיון דהחיוב רמי עלי' ומכל מקום ז"פ בכל הענינים דאינו לוקה ומשלם אף דאין לו ממון לשלם מכל מקום אין לוקין דהחיוב של תשלומין לא נפקע דיהי' לו למחר וליומא אחרת ואם נלקה אותו אזי חבירו מפסיד הממון ע"כ אין לוקין ומחויב לשלם אימתי שיהי' לו אבל כאן אם גזל עבדים ושטרות וקרקעות נהי כ"ו שהיא בעין ניתן לתשלומין מכל מקום על כל פנים בנשרף ונאבד דפקע ממנו החיוב של תשלומין לגמרי דאינו חייב באחריות על עבדים ושטרות וקרקעות כמבואר בש"ס אם כן לא יצטרך לשלם בשום פעם אם כן חיוב המלקות לא נפקע כלל ורואה אני ק"ו מה לאו דניתק לעשה דבשעת עברת הלאו יכול לקיים העשה ויפטר ממלקות מכל מקום למאן דס"ל קיימו ולא קיימו חיוב המלקות עליה רמיא אך במקיים העשה נפקע מעליה החיוב כפירש"י ואם לא קיים העשה אז החיוב הראשון עליו וכאן באמת לא ניתק לעשה אך דאין יכולין ללקות כיון דהחיוב תשלומין עליו כמו דאין משלם היכי דלוקין ומכל מקום חיוב התשלומין עליו ומהני תפיסה כמ"ש הי' החיוב של מלקות

שתי' ות"י צריך ביאור רחב אין כאן מקומו. אך בפשיטות כיון דהר"מ נקט הדין דהמשכון שוה פחות מכדי חובו כמ"ש ותובע השאר אם כן נגד המשכון ה"ל שכנגדו תפוס ובקם ליה בדרכה מיניה מהני תפיסה כמבואר ברש"י ב"ק וב"מ גבי אתנן אסרה תורה וכו' והדברים עתיקין. ובוזה יש ליישב לדעת הש"ך סי' ע"ב סק"ט דמשכנו שלא ברשות ב"ד לכ"ע חייב באונסין אף לשיטת הסוברים דאינו חייב במשכנו שלא בשעת הלוואתו באונסין מכל מקום משכנו שלא ברשות לכ"ע חייב דהו"ל כגזולו ואפילו על מה ששוה המשכון יותר מן החוב חייב. והביא ראייה מדברי הר"מ כאן דחייב בנשרף דכתב דמחשב דמי המשכון ולכאורה לפ"ד למה נקט הר"מ דהמשכון שוה פחות דזה אין רבותא כ"כ ה"ל למנקט מחשב דמי המשכון ואם המשכון שוה יותר גם כן חייב ולפמ"ש דבאמת מה שהמשכון שוה יותר א"צ לשלם דקם ליה בדרכה מיניה וע"ז אין השני תפוס אך נגד המשכון הוי תפוס ועקצה"ח סימן כ"ח הביא הא דמהני תפיסה דוקא בלא עבדינן החומרא אם כן אם לוקין ל"מ תפיסה וע"ש בקצה"ח סי' ע"ב כ' ג"כ דיותר מחובו אין בעל המשכון חייב מטעם אחר ולפמ"ש אפילו שלא באונס א"ח מחמת קם ליה בדרכה מיניה וזה פשוט לדעת התוס' שכתבנו דגם בלאו דממון דלוקין אם אינו ניתק לעשה בודאי אינו משלם רק בלא התרו כמבואר בש"ס דכתובות אך כבר כתבנו דדעת הר"מ דבכל ענין משלם ואינו לוקה דגזירת הכתוב דממון חבירו אינו נפקע כמ"ש בשם ס' פ"י עיין לעיל ועיין בסוכה ל"א דרבנן סברי דהתוקף את חבירו והוציאו מסוכתו או מסכך ברה"כ שר.

וכן הלכה עיין בשו"ע א"ח והטעם דלא הוה סוכה גזולה דקרקע אינה נגזלת וברשותא דמארי קאי וער"נ פ' הישן ובראשונים דאף מצוה הבאה בעבירה ל"ה כיון דאינו ברשותו כלל. ולכאורה בקנה סוכה לדעת הר"מ כאן דהמקח קיים אם כן ודאי ה' ברשותו דהוי שלו נימא דלא יצא מחמת מצוה הבאה בעבירה והיא ברשותו. אך ע' תוס' פ' לולב הגזול דכתבו דאם ה' קנין קודם למצוה ל"ה מצוה הבאה בעבירה אף דע"י גזל באה לידו וע"ש בראשונים והדברים עתיקין אם כן ה"נ דאם המקח קיים ל"ש מצוה הבאה בעבירה ובאין המקח קיים לא הוי ברשותו כלל וזה פשוט:

לכאורה לפי המבואר לעיל דהלאו הזה של לא תחמוד אינו מחמת הפקעת ממון דאפילו בנתן דמים עובר בלאו זה וגם לדעת הר"מ אף דבגמר המקח רוצה המוכר מכל מקום עובר על הלאו כמש"ל אם כן אפ"ל דאף פחות משה פרוטה עובר בלאו זה ולפי זה בגזול פחות משה פרוטה יהי' לוקין מלאו הזה דלא ניתק לעשה וגם לא ניתן לתשלומין עש"ס ור"מ פ"א מה' גזילה ובסנהדרין דנ"ז שם ברש"י מבואר דישאל בישראל איסורא איכא פחות משה פרוטה אבל על הלאו א"ע דהתורה כתבה לא תגזול והשיב וכו' א"ע על הלאו רק אם חייב בהשבה ע"ש נראה דאינו עובר בלאו הזה ג"כ וע"ש בדנ"ט דאמרנן שם מי איכא מידי דלישראל שרי ולב"נ אסור ופריך והוי פחות משה פרוטה ומתין התם משום דלאו בני מחילה ניהו וע"ש ברש"י שפחות משה פרוטה אינו נקרא גזל וכו' שמוחלין וכו' אם כן מבואר דאינו עובר בלאו בפחות משה פרוטה דאל"ה לא היה פריך מי איכא מידי דבאמת לישראל אסור משום לאו זה דלא תחמוד וכל היכי דלישראל אסור אפילו מטעם אחר ל"ש מי איכא מידי כמבואר בחולין גבי אבר מן החי של טמאה והא דפריך מי איכא מידי אף דפחות משה פרוטה ג"כ אסור מן התורה ע' כאן בר"מ ובלחם משנה ובתו' חולין דל"ב גבי מזמנין וצריך אריכות לברר ואין כאן מקומו. אבל על כל פנים מוכח דפחות משה פרוטה א"ע בלאו הזה ג"כ. והנה לכאורה טעמא בעי כיון דפחות משה פרוטה הטעם משום דישאל מוחל וכאן לענין הלאו דלא תחמוד לא מהני לדעת הר"מ אף דנתרצה בסוף מכל מקום עבר ונראה דעיקר

צערא בשעתיה מי לית ליה, ופי' רש"י ז"ל הלכך גזל הוא אלא שאין ב"ד נזקקין להשיבו דבתר הכי מחיל ליה ע"כ, והכי נמי איתא התם בדף נ"ט גבי מאי דקאמר תלמודא ליכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור, דהקשה תלמודא ולא והרי פחות משה פרוטה, ותירצו משום דלאו בני מחילה נינהו ע"כ. ולפי זה מספקא לן באם גנב פחות משה פרוטה ולא נודע לבעלים שנגנב מהם, מי נימא דחייב להחזיר דהא כיון דלא ידע עדיין לא מחל, ואע"ג דלכי ידע ביה מחיל מ"מ השתא מיהא לא ידע ולא מחיל, ודמי קצת לאותה שאמרו יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, ואף ע"ג דלכי ידע ודאי מתייאש, מ"מ כל כמה דלא ידע באיסורא אתא לידיה:

ולכאורה היה נראה דאינו חייב להחזיר, וראיה לדבר מהא דגרסינן בפרק אלו מציאות דף כ"ו גבי מאי דאמר רב נחמן התם ראה סלע שנפל משנים חייב להחזיר משלשה אינו חייב להחזיר, ואמר רבא האי דאמרת משלשה אינו חייב להחזיר לא אמרן אלא דלית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד, ופרש"י והתוס' ז"ל דאפילו אי שותפי נינהו ולא מתייאשי מ"מ כיון דאין לכל חד אלא פחות משה פרוטה אין כאן משום השבת אבידה ע"כ, שמעינן מהכא דכל פחות משה פרוטה אפילו שהבעלים לא ידעו ולא נתייאשו או שלא מחלו אינו חייב להחזיר: הן אמת דבפרק הגוזל קמא דף ק"ג אמתני' דמחל לו חוץ מפחות משה פרוטה בקרן אין צריך להוליכו אחריו, פירש רש"י ז"ל אלא יניחנו שם ויבאו הבעלים ויטלו את שלו, וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ז יע"ש, משמע מהכא דאפילו פחות משה פרוטה, כל שלא מחלו הבעלים הרי הוא של בעלים במקום שהוא. והטור בסי' שס"ז כתב דאם מחנה אפרים <מהזרת ספרי אור החיים> / נבון, אפרים בן אהרן {עמוד 123} (726077)

נתייקרה אח"כ צריך להחזירה לו, ובודאי דה"ט דכיון דהווי של בעלים, כי נתייקר אח"כ דידיה אייקור, ומ"ש בשם ר"י דאין צריך להחזירה אפילו כי נתייקר לאו למימרא דגזולן זכה בה אלא דאין צריך להחזיר אחריו קאמר. (וכל זה הוא בגזל הרבה אלא דאח"כ מחלו הבעלים חוץ מפחות משה פרוטה, דהרמ"ה ז"ל ס"ל דכל שנתייקר חייב להחזירה כיון דמעיקרא כשבא לידו תורת גזל הוה עליה, אבל אם מתחלה לא היה אלא פחות משה פרוטה אע"פ שהוקרה אח"כ אינו בתורת השבה ואע"פ שלא מחלו הבעלים, משום דפחות מש"פ מעיקרא לא הוי ממונ). וכן נראה ג"כ ממ"ש הרמב"ם ז"ל בפרק ה' מהלכות אישות דין ח' וז"ל, הנכנס לבית חבירו ולקח לו כלי או אוכל וכיוצא בהן וקדש בו את האשה ובא בע"ה וכו' עד ואם קידשה בדבר שאין בע"ה מקפיד עליו כגון תמרה או אגוז ה"ז מקודשת מספק עכ"ל. ונראה דאיירי בשאינו שוה פרוטה, ומשום הכי כתב דהוי ספק מקודשת דחיישינן שמא ש"פ במדי, וכ"כ הר"ש בר צמח ז"ל בתשוב' סימן כ"ג יע"ש, ומשמע לי דדוקא בדבר מועט כאגוז או תמרה דכה"ג לא קפדי אינשי וליכא ביה אפילו איסור כמ"ש הב"י בריש הלכות גזילה יע"ש, הא אי הוי מידי דקפדי אינשי, אפילו אי הוי פחות משה פרוטה אינה מקודשת, משום שבשעה שקידשה עדיין לא היה שלו כיון דלא ידע ביה בע"ה ומחיל ליה. **שמעינן מהכא דכל פחות משה פרוטה כי לא מחלו בעלים לא קנאו גזולן וכרשותיה דבעלים קיימא. וההיא דפרק אלו מציאות דקאמר משלשה אינו חייב להחזיר כיון דליכא שוה פרוטה לכל חד וחד, ואע"פ שעדיין לא נתייאשו הבעלים בשעה שמצאה, ה"ט משום דכל פחות משה פרוטה לא חייבו הכתוב**

להשיבה כדאמרינן שם בדף כ"ז ע"א, וכיון
דלא נתחייב בהשבה חשבינן לה כאלו עדיין
מונחת בקרקע, ויאוש דבתר הכי מהני
לזכותה לזה שמצאה, ועיין במלחמות
להרמב"ן פרק אלו מציאות גבי נטלה ע"מ
לגזולה ועיין בסמ"ע בסימן שס"ז סק"ז:

(אמר יהודה ראיתי אחרי רואי מה שהעתיק
אדוני אבי הרב הגדול זלה"ה, והנראה
מדבריו הוא דס"ל דכל שגזל פחות משה
פרוטה, אף שלא ידעו הבעלים או שידעו ולא
מחלו, מ"מ אינו חייב להחזיר דלא חייבו
רחמנא להשיב אלא דבר דמיקרי ממון ופחות
משה פרוטה לאו ממון מיקרי. ולע"ד נראה
שכן הוא האמת דכן מורה לשון הרמב"ם ז"ל
שכתב בפ"ק מהלכות גזילה דהגזול פחות
משה פרוטה אע"פ שעבר אינו בתורת
השבה. וכן נראה ג"כ מדסתם הרמב"ם ז"ל
ואמר אינו בתורת השבה וכו', ואם איתא
דאינו חייב להשיב מטעמא דמסתמא ישראל
מחלי, תינח בשגזל מישראל, כשגזל מעובד
כוכבים דלאו בני מחילה ניהו מאי איכא
למימר, ופשטן של דברים משמע דאף כשגזל
מעובד כוכבים הוי דינא הכי, תדע דלגבי
איסורא כתב בראש הפרק אסור לגזול כל
שהוא בין מעובד כוכבים בין מישראל, וא"כ
אם איתא דלענין השבה יש חילוק לא היה
ראוי לסתום הדברים. וכן נראה ג"כ ממה
שראינו להרב ב"י ז"ל בסי' ש"ס שהוצרך
להביא ראיה לזה ולא מצא כי אם דברי
הרמב"ם ודברי הרשב"א ז"ל יע"ש, ועיין
מ"ש התוס' בפרק אלו נערות דף ל' ע"ב ד"ה
לא צריכא ודו"ק):

סימן ב

הנכנס לבית חבירו ולא היה בעל הבית שם,
ולקח כלי או כל דבר הידוע לזה

שנטלם דאין דרך הבעלים להקפיד בכך, או
מחמת קירוב דעתם, או משום שמה שלקח
הוא דבר מועט שאין דרך כל אדם להקפיד
בכך, אם יש בזה חשש גזל משום שנטל
שלא מדעתם, או דילמא כיון שידוע הוא
שאיין הבעלים מקפידים אין בזה גזל:

לבאורה נראה דדבר זה במחלוקת שנוי,
דלפי מה שכתבו התוס' בסוגיין
דפרק אלו מציאות דף כ"ב גבי מאי דמייתי
תלמודא שם ההיא דאמימר ומר זוטרא ורב
אשי איקלעו לבוסתנא דמרי בר איסק וכו',
וז"ל בסוף ד"ה מר זוטרא לא אכל וכו' עד
דאין לומר שהיה סומך שיתרצה מרי בר
איסק כשידע דהלכה כאביי ואע"ג דהשתא
ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה עכ"ל,
נראה דסבירא להו דכל כי האי גוונא יש בו
משום גזל, וכן כתב מוהרי"ט ז"ל בח"א
סימן ק"ן וז"ל, והרמב"ם כתב בפ"ה
מהלכות אישות קדשה בדבר שאין ב"ה
מקפיד עליו כגון תמרה או אגוז הרי זו
מקודשת מספק ע"כ, הרי שאף שאין בע"ה
מקפיד עליו עשאו ספק קדושין לפי שנטל
שלא ברשות בעה"ב ע"כ. ובסוף דבריו כתב
שלמד הרמב"ם ז"ל כן מסוגיא הנזכר
ומדברי התוס', וסיים, משמע מדבריהם
דאפילו במידי דידעינן שבע"ה יתרצה ולא
יקפיד צריך שיתרצה בהדיא שלא יהא בו
משום גזל עכ"ל:

ולע"ד נראה דהרמב"ם ז"ל לא ס"ל הכי,
דבהדיא כתב בפ"י מהלכות עדות
וז"ל, אריס שלקח דבר מועט מן הפירות
ביומי ניסן, אע"פ שלוקח שלא מדעת בע"ה
אינו גנב וכשר לעדות, שאין בעל השדה
מקפיד עליו עכ"ל. והא דכתב הכא מקודשת
מספק איירי בדבר שאינו שוה פרוטה אלא
דחיישינן שמא שוה פרוטה במדי, וכ"כ
הגאון הר"ש בר צמח זלה"ה סי' כ"ב כנזכר

נזיקין. הלכות גולה ואבדה פי"א

לקדש את השם וכו'. וזוהי מציאותו של הקדש. ובמקום שיש חילול השם אבדו. אסורה ומ"ש וחייב להחזירה. נראה שהיינו לומר לאע"פ דלא אמאי לדידי מייד להשיבה כיון שיש חילול השם צדק אס לא ישיבה כגון שמתאזה במקום רוב ישראל שחשבו העכו"ם שישאלו גנבה:

לכדש את השם וכו'. וזוהי מציאותו של הקדש. ובמקום שיש חילול השם אבדו. אסורה ומ"ש וחייב להחזירה. נראה שהיינו לומר לאע"פ דלא אמאי לדידי מייד להשיבה כיון שיש חילול השם צדק אס לא ישיבה כגון שמתאזה במקום רוב ישראל שחשבו העכו"ם שישאלו גנבה:

ד מעות העכו"ם. פסק כרז כהנא דעבד הכי פ' הגזול ומאכיל. מיהו מהך דשמואל ורבינא משמע דלא"ל שיאמר לו ישראל ראה שעל השנין אני סומך ורז כהנא דעבד הכי ממדת חסדיות:

יא המאבד ממונו לדעת אין נזקקין לו וכו' ואע"פ שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו וכו'. כמז הטור על זה ואין נראה כן לדעתה מדעת היו הפקר עכו"ל ודעת רבינו שצנציל שזה אינו חושש לפקד על נכסיו לא נאמר שהפקירם: **יג מצא שק או קופה וכו' ואומר את דעמו**

י עיר שישאל וכו' וכו'. משה נמסכת מכשירין פרק ז' ואימא פרק אלו מילואות (דף כ"ד): וסם נמצא דין זה:

חשובין ומעיה. וצריך שיאמר לו ישראל ראה שעל חשבונך אני סומך ואיני יודע אלא מה שאתה אומר אני נתן לך כגון זה מותר. אבל אם לא אמר לו כן אסור שמא יתכוין העכו"ם לבודקו ונמצא שם שמים מתחלל: **י עיר** שישאלים וכו' דרין בה ומחצה עכו"ם ומחצה ישראל ומצא בה אבדה נוטל ומכריו. ואם בא ישראל ונתן סימניה חייב להחזיר: **י היה רוב העיר עכו"ם** אם מצא במקום מן העיר שרוב המצויים שם ישראל חייב להכריז. אבל אם מצא בסרטאי ופלטיא גדולה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שהעכו"ם מצויין שם חמיר ובכל מקום שהרבים מצויין שם הרי המציאה שלו. ואפילו בא ישראל ונתן סימניה. שהרי נתיימש ממנה כשנפלה מפני שהוא אומר עכו"ם מצאה אף על פי שהיא שלו, הרוצה לילך בדרך הטוב והישר ועושה לפניו [ג]משורת הדין מחזיר את האבדה לישראל כשיתן את סימניה: **י מצא בעיר זו שרובה עכו"ם** חבית של יין יינה אסור בהנאה וקנקנה מותר משום אבדה. ואם בא ישראל ונתן סימניה מותר בשתייה לזה ישראל שמצאה: **י עוף** שחטף בשר והשליכו בחצר אחרת אע"פ שרוב העיר ישראל הרי זה מותר משום אבדה שהרי נתיימשו הבעלים ממנו: **י המוציא אבדה בזוטו של ים ובשוליותו של נהר שאינו פוסק אע"פ שיש בה סימן הרי זה של מוציא שנאמר אשר תאבד ממנו ומצאתה. מי שאבדה ממנו ומצויה היא אצל כל אדם יצאת זו שאבדה ממנו ומכל אדם שזה ודאי נתיימש ממנה: **יא המאבד** ממונו לדעת אין נזקקין לו. כיצד הניח פרתו ברפת שאין לה דלת ולא קשרה והלך לו. השליך כיסו ברשות הרבים והלך לו וכל כיוצא בזה. הרי זה אבד ממונו לדעתו. ואע"פ שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו אינו זקוק להחזיר שנאמר אשר תאבד פרט למאבד לדעתו: **יב יאבדה שאין בה שום פרוטה אינו חייב להטפל ולא להחזירה: יג מצא שק או קופה בהן אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו ליטול כלים אלו בידו אינו חייב להטפל בהן ואומר את דעתו אילו היו שלו אם היה מחזירן לעצמו כך חייב להחזיר של חבירו. ואם****

ממדת חסדיות: **י עיר** שישאל וכו' וכו'. משה נמסכת מכשירין פרק ז' ואימא פרק אלו מילואות (דף כ"ד): וסם נמצא דין זה:

י היה רוב העיר וכו' אם מצא במקום מן העיר וכו'. זה מנואר בפרק אלו מילואות וכו' וכו' נכסיו וכו' ומתו מדרשות שלו וכו"פ בהלכות דק"ל דהרי היא של מולאה כרוב עכו"ם אבל לא כרוב ישראל ואילו המקומות כרוב ישראל לדין בהן הן כדמוכח הוס:

אבל אם מצא וכו' ואפילו בא ישראל ונתן סימניה. מפורש שם ובהלכות הרז ז"ל: **אע"פ** שהיא שלו. מפורש שם ובהלכות: **ה מצא בעיר זו שרובה וכו' חבית של יין.** מפורש שם באלו מילואות כל זו הצנא. ומ"ש שאם בא ישראל ונתן סימניה מותרת בשתייה לזה שמצאה, מפורש שם ויש שפירשו סימנין אלו חוסס בתוך חוסס להמיר בשמיה והרשב"א הכריע דבשמייה סגוי להמיר בשמיה דע"כ לא צנין חוסס בתוך חוסס אלא היכא דמרתמי אבל הכא דהויא מילואה אס איתא דעכו"ם נגע אמאי דרז וקמיה והויא ליה ככולשת דתכיות קמומת מותרות:

י עוף שחטף בשר וכו'. מעשה שם. ומ"ש מותר משום אבדה. לומר דמשום ספק טרפה אסור ודלמוכח הוס:

י המוציא אבדה בזוטו של ים וכו'. כתייתא דרשב"א כפסטה שם וכבר כתבתי דקין זה פ"ו:

יא המאבד ממונו וכו'. זה פסוק (בפרק מילואות דף כ"ה): גני אשפה עשויה ליפנות אבדה מדעת היא פירוש ואין נזקקין לו: **יב אבדה שאין בה וכו'.** כתייתא שם: **יג מצא שק או קופה וכו'.** משנה שם (דף כ"ט): ומ"ש ואומר דעתו. נגמרת מיתמא שם (דף ל'): היה

יב יאבדה שאין בה שום פרוטה אינו חייב להטפל ולא להחזירה: **יג מצא שק או קופה בהן אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו ליטול כלים אלו בידו אינו חייב להטפל בהן ואומר את דעתו אילו היו שלו אם היה מחזירן לעצמו כך חייב להחזיר של חבירו. ואם**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

א טוח"מ ס"י ר"ט סמ"ג ע"ד: ב טור שם סמ"ג ע"ג: ג טוח"מ ס"י רס"א: ד טור שם ס"י רס"ב: **לא**

פי"א ד והוא שמעך מעצמו וכו'. יא לא לו לרבינו ו"ל זה משום דכפרק הגזול ומאכיל אמר יכול יגלוס עליו ומ"ל ומשכ עם קונהו ופירשו התוס' בשם הערוך יכול יגלוס עליו שיטעה את העכו"ם ויתן לו פחות ממה שנתן לו ומפני שאמר שמואל שם טעומו מותרת הולך לחלק דטעומו היינו שהוא מטעה את עצמו אבל לא שהישראל מניעה וכן כה"ל גנבה פ"ו כמז דאסור להטעותו מהאי קרא דוחשב עם קונהו משמע שכוונתו כמ"ש. אבל כתייב ה"ל גנבה כתב אבל טעומו כגון להטעותו בחשבון וכו' מותר ובלבד שלא יודע לו לדיכא חילול השם. ונראה שדעתו כדעת התוס' שכתב שם על פירוש זה שלא יגלוס שכתבתי ו"ל אע"פ דטעות עכו"ם מותר אסור להטעותו במקום שהעכו"ם יודע שגזול ועושה עצמו כלא יודע ע"כ. לפ"ו נמצא דאם אין העכו"ם יודע מותר אפילו להטעותו:

יב עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

יג עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

יד עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

יז עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

יח עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

יט עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

כ עוף שחטף בשר וכו'. נגמרת אמרו שאני דיו דכזונו של ים דמי וזונו של ים אמרו כפ' אלו מילואות המילין מן הארי מן הדוב ומשוליותו של נהר ומוטו של ים וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיימשים מהם. עוד אמרו שם מנין לאבדה ששטפה נהר היא מותרת שנאמר אשר תאבד ממנו ומלאתה וכו'. ומפני שהוקשה לו כיון דזוטו של ים הכמוז המירו מקרא דאשר תאבד א"כ למה לי ואם צנציל פירוש דהאי הבעלים מתיימשים

עזרת

דף כו.

שמואל

קסג

פטור השצה, (ומ"מ אם אח"כ נתייאשו
הבעלים זכה זה המולא מדין יאוש ולא
חשיב באיסורא אחי לידיה כיון דלא נתחייב
בהשצה). אולם האצהא"ז (פי"א ה"א)
דקדק מלשון הטור דזכה זו, שהרי כתב
(בסי' רס"ב) המולא אצידה פחות משו"פ
ה"א שלו. ובציאור הדבר כתב הגר"ט דבר
יסודי דכל דבר האצוד מצעליו אי לאו מנות
השצת אצידה הרי הוא זוכה זה מדין
אצידה. ואפשר זה נלמד מקרא דומנאחיה
דיליף רבנאי דצאתא לידיה משמע, והבין
הטור דנתחדש בזה דלאחר שהגציה רשאי
להשאירה לעצמו, והיינו משום שזכה זה ולא
רק דנפטר מהשצה. ועי' בשע"י (ש"ד
פ"ח) שציאר באופן אחר, דכל אצידה שאין
זה חיוב השצה ממילא דינה כאצודה ממנו
ומכ"א דשרי לעלמא ע"ש.

ועי' באחרונים שהק' על הרמב"ם מ"ט
דאצידת עכו"ם מותר לזכות בה,
ואילו בפחות משו"פ משמע מהרמב"ם
(פי"א ה"ב) דלא הוי אלא פטור השצה
אבל לא נעשה שלו. ועי' באצהא"ז שם שתי
עפ"י מש"כ הגר"ח וולאזין דאיסור גזל
עכו"ם אינו נלמד מלא תגזול אלא הוא
איסור חדש מקרא דואכלת את כל העמים
והאי איסורא הוא דווקא היכא דהגזילה הוא
דרך אלמות, ולפי"ז י"ל דאצידת עכו"ם
דאי"ז גזילה דרך אלמות ליכא איסור גזל
ומשו"ה מותר ליטול לעצמו.

ועי' ברכ"ש (סי' י"ז ס"ק ה') שנקט דגם
באצידה שאין זה שו"פ מותר לזכות

שמרו ונפקד חייב לשלם כיון שהוא מחויבי
שמירה, אבל אם לא קיים חיובו להשצית
זוה אינו חייב לשלם כיון דאינו אלא ממנות
השצה.

אולם מה שהוסף חוס' "אע"פ שאין זו
שו"פ" ז"ע, דלכאורה אי"ז נוגע
לתירוצם, ועי' צריטצ"א וגמוק"י כשהציאו
חוס' לא הציאו כלל הא דפחות משו"פ,
וע"ע בחי' הגריי"ר מפוניבו ול"ע.

ולכאורה לחוס' ז"צ קושיית הגמ' דמקשה
ליכתוב רחמנא שור וכו', והא
לחוס' ליכא חידוש בזה שהוא פחות משו"פ,
וכל החי' הוא לענין שצת אצידה, וא"כ מאי
ק"ו איכא, דמאי נפק"מ בשיעור השצת אם
מעט או רב.

פרט לאבירה שאין בה שו"פ

ובפשוטו הפטור הוא משום דגם לענין
השצ"א צעינן דין ממון ופחות
משו"פ לאו דין ממון ציה. אולם יעוי'
בלבוש (סי' רס"ב) שכתב דהוא מיעוט
מיוחד מדין החפלא דאצידה, וז"ל דאצידה
שאין זה שו"פ אינה נחשב צעיניו לכלום
שאין זה דין אצידה, וכן ומנאח משמע דבר
שנחשב צעיני המולא למניאה אבל פחות
משו"פ לא נחשב כמניאה עכ"ל ע"ש.

ובעיקר פטור אצידה דפחות משו"פ, עי'
באחרונים שנסתפקו אם הוא רק
פטור השצה או שנעשה גם שלו, דהמח"א
(גזילה א') כתב דלא זכה זו ואינו אלא

כז וד"ה אם קנו באיזה דבר בו. פירוש, גם זה פליגי כל הני: כאז דהוה קנין דבריים. פירוש, הקנין שעושה לדבר שאין בו ממש הוא קנין דברים, רק שעמו מיצר בקנין הדבר שמנהי בו קנין, משו"ה פליגי בו, וק"ל:

ביחד (כ) ו"א הואיל וחליפין אינן קונין צמעות נמצטל כל הקנין (כז) ו"א דלל הקנין קיים ו"א דקיים אלל הקרקע והמעטלעין וצטל אלל המעות (כז) והוא הדין אם קנו באיזה דבר המועיל צו קנין עם דבר שאין צו ממש כ"א דהוה קנין דברים. (כ) שנים שקנו מזה לזה להחליף על כל אשר להן (כ) ו"א דלל מהני צוה קנין (כ) ו"א דמהני אך כל אחד יעמוד בשלו ותיצרו יתן לו המותר בנכסיו דעיקר כוונתו היחה להרויח ולא להחליף ממש ועיין לקמן סימן ר"ט סעיף צ'.

ז ו"א דמהני בו. ולי נראה דגם המרומת הדשן [המובא בציונים אות כ"ז] מודה לריב"ש [המובא שם אות כ"ה] דהוה אסמכתא, ולא קמיירי בסימן ש"א אלל היכא דמועיל הקנין, דלול לא מהני מחילה לגבי עצמו וכל שכן גבי לו, ע"ש, אלל מאסמכתא לא מיירי, ומיירי צאופן המועיל כגון צקנו צב"ד חסוד וכו"ג, ע"ש ודוק, ועיין מה שכתבתי בסימן ר"ט [סק"ג]:

ציונים ומקורות (ג) מרדכי שם ב"ב ס"י תר"ה ד"ש אורחם כן. ד"מ שם. (ד) שם במרדכי ובר"מ ד"ש אורחם כן. ועיין לקמן סימן ר"ט סעיף ז' בהגה. (ה) ריב"ש בחשובה סי' קכ"ג ד"מ שם. (ו) מרומת הדשן סי' ש"א. ד"מ שם.

ביאור הגר"א

שגם הרמב"ם מודה לזה כמ"ש סוף פ"י מהלכות עדות [ה"ד] וכן משחק בקוביא, והוא שלא תהיה לו אומנות אלל הוא, והואיל ואינו עוסק בציבוע של עולם הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אצק גזל. אלל דהרמב"ם ס"ל כמי צר חמא * פנהדין כ"ד ב"ן דאסמכתא היא, ואעפ"י דוקא שאין לו אומנות אחרת כרבי יהודה [שם], כמ"ש שם כ"ו צ' אחר ר' אבהו הלכה כרבי יהודה, ואעפ"י על כרחך קי"ל דהטעם משום אסמכתא, כמ"ש שם כ"ה [ע"א] ואידך חנה תולה בו ויריבא בו, וסוף פירק קמא דר"ה [כ"ב ע"א] ולאו הן הפסולין בו ואלו אומנות גזלן דדנריהם בו, אללמא קרי להו גזלן, ובפ"ג דשבת [קמ"ט ב'] מנה גדולה בו משום קוביא, ועיין חו"ט שם [ד"ה מאן] שדחקו עצמן לומר דלמי כרבי יהודה משום רבי ערפון [גדרים י"ט ע"ב], ועיין בשו"ע אור"ח סימן שצ"ב סעיף ו' דקי"ל שם דלסוף, אלל דה"ל אסמכתא היא, ומ"מ אינו פסול והואיל ואינו אלל אצק גזל אל"כ מחפרנס ממנו, כרבי יהודה, וזה שכתב הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא בו, ולא משום שאינו עוסק, ולכן ק"ל המשחק עם הגוי כשר, שכתב"ג אין משום גזל גוי, אלל לתחילה אסור בו, דלנ"כ למה אמרו צריכים [סנהדרין כ"ה ע"ב] דלפילו לגוי לא מחפזי וכלן לא אמר לגוי, אלל דלנ"כ בלא הכי אסור, כיון שעוסק להרויח צוה אינו עוסק בציבוע של עולם. וע"ז [בסימן ש"ע שם], חלקו דלף עם הגוי פסול, כשיטתם דס"ל כרז שעת [סנהדרין כ"ד ע"ב] דפסול משום יצונו של עולם, אלל אסמכתא פנייה לכו דקניא בטה"ג, וכמ"ש לקמן סימן ר"ז סעיף י"ג בהג"ה, וזה שכתב כלן ו"א דמהני: מה. אך כל אחד בו דעיקר בו. כמ"ש בגיטין ע"ד צ' דנינן מודי לרשב"ג דכל היכא דלהרויח קא מחזין ללאו דוקא הן כמ"ש שם ומצב"ה בו. ואע"ג דשם ע"ה א' אמרין מתקוף לה אצ"י אימור בו, שם משום דעיקר כוונתו על האילתל, משא"כ כלן, וזה שכתב דעיקר בו, וכמ"ש צב"מ ס"ג א' מה לי כן מה לי דמיהן:

מב. ו"א בו. עיין סמ"ע [סקי"ט] צ"ס המרדכי. וז"ע למה כתב סנהרא ראשונה, הא קי"ל [סיף סימן ר"י] צ"ת וסמור דקנה מחלה. ועיין לקמן סימן ר"ט סעיף ד' [בהגה] שפסס כסנהרא האחרונה, שכתב מי שמקנה בו, ורש"י סנהרא האחרונה היא חוקה, מנדמרחין [בקדושין כ"ז ע"א] אגב. וסנהרא הראשונה צבילה, כיון דקי"ל [סוף סימן ר"י] כרז נחמן [ב"ב קמ"ג ע"א] וכל שקלא וטריא של המרדכי שם לרז המנונא. וסנהרא ליה כרז המנונא אע"ג דקי"ל כרז נחמן צדיק, משום דסוגיא דפ"צ דקדושין [נ"א ע"א] [[מסייעתו, ואין קי"ל כרז נחמן כמ"ש המפרשים, דהיהיא סוגיא דלל כהלכתא, ועיין סמ"ע. אלל נראה לי שצ"ע דעת המרדכי ורמ"א, דס"ל למרדכי כמ"ש בעל הלכות גדולות [הלכות קדושין] ורמב"ם [פ"ט מאישות ה"ב] צקדושין, דהיהיא סוגיא חף לרז נחמן, דרז נחמן מודה כל שכולל צדיבור אחד, ועיין אכן העור סימן (מ"צ) [נ"א סעיף ג'], וכן כלן, וזה שכתב צידד, וצוה ממורן קושית ר' שמחה למה לי אגב, שאני התם שאין כוללן צידד, ושם מודה סנהרא שניה, ונמצא בשאין כוללן צדיבור אחד כל הצי דעות שרין דהוי כאלו וסמור, וצוה לדקו דברי רמ"א, שאלן כרז צ' דעות ובסימן ר"ט פסס כסנהרא אחרונה, וטעם סנהרא שניה עיין לקמן ר"צ סעיף ג' בהג"ה, וע"ש [בהג"ה א"א סק"ח], אלל אינה כלום. ועיין מה שכתבתי בסימן ר"ט סעיף (ה') בהג"ה: מג. וד"ה בו. כ"ל: מד. שנים בו ו"א. כמ"ש הרמב"ם [פכ"א ממכירה ה"ג] וש"ע בסימן ר"ט סעיף צ' אלל האומר בו, וע"ש בהג"ה. וטעם הרמב"ם, משום אסמכתא לא קניא חף צמכר כמ"ש לקמן בסימן ר"ז [סעיף ב'], וזה שכתב (צמשתק) [כמשחק] בקוביא, והואיל לשיטתו שפסק דמשחק בקוביא הוי גזל כמ"ש צפ"ו מהלכות גזילה [ה"ז ר"י] וש"ע לקמן סימן ש"ע [סעיף א-ב] יש דברים שאסרו משום גזל בו, ולכן כתבו הרמב"ם [שם ה"א] וש"ע שם סעיף ג' דהמשחק עם הגוי בו. ומ"ש שם וחלקו עליו לומר בו, וכ"כ צבור שם [סעיף ח'], דנריהם אינן מדוקדקין.

ועיין לעיל סימן ל"ד סעיף ט"ז וריב"ג ר"א סק"א הרי"ג

ראה דצ"ל סעיף ח' וע"ש סק"א הרי"ג

פתחי תשובה

בלשון הוראה לשון עבר שהקניתי בו, אין כאן ריעותא כלל, שכל מה שהודה הוראת בעל דין כמאה עדים, וגם המעות נקנו, שאנו אומרים שכבר הקננו אגב קרקע, עכ"ד ע"ש. ומה מבואר שחופס בפשיטות כן להלכה, דבמקנה דבר שברשותו עם דבר שאינו ברשותו או שלא בא לעולם כמותה שכתב הרמ"א בסימן ר"ט, קנה הדבר שברשותו בלי שום פפקוק, ועד כאן לא פליגי אלא בהקנה מעות ומטלטלים. אך מדבריו שבי"ט כ"ה הג"ל מבואר דגם בכה"ג הוא ספיקא דדינא מטעם דיש פוסקים כרז המנונא, ע"ש. ושם בסי' כ"ז וכ"ח כתב, דאפילו אם נימא בהקנה דבר שבא לעולם עם דבר שלא בא לעולם לא קנה כלום, והיינו כרז המנונא, מ"מ יש לחלק בין עביד דאתי או לא עביד דאתי, דהרי טעמא דרז המנונא דאמר בקני את וחמור לא אמר כלום, פירש רשב"ם בב"ב דף (קמ"ב) [קמ"ג ע"א ד"ה לא קנה] כיון דבקנין אחד שיתוף לשניהם, לא היתה דעתו להקנות לזה בלא זה, וא"כ גם במקנה דבר שבא לעולם עם דבר שלא בא לעולם אבל ודאי דאתי, כגון פירות דקל, איכא למיגר ג"כ שאנו אומדין דעתו שאינו רוצה להקנות זה בלא זה, אבל במקנה רכוש שיש לו עם כל הרכוש אשר ירכוש עוד כל ימי חייו, אף שלא קנה מה שרכש אח"כ, אפ"ה קנה מה שכבר יש לו, דבוה לא שייך לומר שאין דעתו להקנות זה בלא זה, דהרי אינו ודאי שיתוספו לו נכסים כלל, וא"כ בודאי לא קפיד לתלות זה בוה, ולכן בודאי קנה נכסים שהיו בעין לדבריו הכל [ומישב בוה [בסי' כ"ז] דברי הרמ"א באה"ע סימן ק"ח סעיף ג' שכתב בפשיטות דנטול בנכסים שהיו לו בשעת הכתיבה, ע"ש]. והביא [שם] ראייה ברורה לזה מדברי התוספתא [כתובת פ"ה ה"ו, עיי"ש] שהביא בעל התרומות שער מג [ח"ד ס"ח], הובא בב"י בסימן ט' [סעיף י"א], הנתן מתנה לחבירו מה שקנה ומה שיקנה, לא זכה במה שיקנה בו. ואתנו הגאון מהר"ר יוסף ז"ל [בסי' כ"ז] פקפק על זה, והוא ז"ל [בסי' כ"ז] חזר וכתב לו להעמיד דבריו [ומבואר שם דגם בדין קני את וחמור הוא דוקא בחמור שיש בעולם, אבל אם אמר קני את וחמור אם יורוד בשנה זו לחמורתי, בוה גם רב המנונא מודה שקנה זה חלקן] ע"ש עוד, וגם בנ"ב חנינא [חוי"מ ס"י מ"ה ומ"ו] מענין זה. ועיין בספר בית מאיר לאה"ע סימן (מ') [מ"א] סעיף ג' מ"ש בוה, ע"ש היטב. ועיין בתשובת חתם סופר חלק חו"מ ס"י ק"א וס"י ק"ו וס"י קע"ג וס"י קפ"ו מ"ש בענין זה:

באר היטב

זו קנו. פירוש, גם זה פליגי כל הני. סמ"ע [סקי"ט]: יח. דמהני. ולי נראה דגם מרומת הדשן מודה לריב"ש דהוי אסמכתא, ולא מיירי אלל היכא דמועיל הקנין, דלול לא מהני מחילה לגבי עצמו וכל שכן גבי לו, ע"ש, אלל מאסמכתא לא מיירי, ומיירי צאופן המועיל כגון קנו צב"ד חסוד וכו"ג, ע"ש ודוק, ועיין מה שכתבתי בסימן ר"ט. ע"ן [סקי"ח]:

חידושי רעק"א

שם. ובטל אצל המעות. נ"ב, עיין שו"ת רמ"א סי' (נ"ב) [כ"ב] וכתובת למס רב סי' מ"ט:

משנינן עדי אוכף. ועוד דסתם סימנין, סימנין בינוניים במשמע.

[כז, ב] תא שמע אף השמלה בכלל היתה וכו'. וא"ת⁵⁸¹ ולפירוש ר"ת⁵⁸² מאי קושיא, דהא לא אתאי שמלה אלא ליאוש, שהשמלה ע"י הסימנין יש לה תובעין ולא מייאש מינה. וי"ל דאפ"ה מדלא קתני מה השמלה מיוחדת שע"י הסימנים יש לה תובעין, וקתני שיש לה סימנין ויש לה תובעין, מכלל דתרווייהו נפקי משמלה.

ומהדרין דתנא⁵⁸³ תובעין עיקר וסימנין כדי נסבה. ולא כדרי ממש, דהא לפי ר"ת צריך למתנייה, כי הם הגורמין שיש לה תובעין. אלא לומר שלא למדו ממנו סימנין דאורייתא, אלא להיות סניפין לתובעין דלא לייאש מינה. ומשום דמדרבנן סמכין על סימנין מיהת קתני תנא יש ויש ואסמכתא דרבנן בעלמא היא. כן פי' בתוס'⁵⁸⁴ לרעת ר"ת ז"ל.

תני⁵⁸⁵ בעדי אוכף. כלו' דהא דנקטינן בסימני אוכף, משום דרבנן אוקמוה בסימנין, דאלו מדאורייתא לית לן למימר אלא עדי אוכף. והקשו בתוס'⁵⁸⁶ וכיון דסימנין לאו דאורייתא, היכי מהדרין מדאורייתא אפילו בעדים, נימא דכיון דלית ליה סימנים איאוש מייאש. דהא לרבנן כל שאין בו סימנין לא מהדרי' בעדים דאיאוש אייאש. וי"ל⁵⁸⁷ דבשלמא כי ליכא סימנין כלל מייאש מינה, דלא משכח עדים שיכירוה. אבל כי איכא סימנים סבר שיכירוה שכניו בטביעות עינא

וא"ו דומצאתה לענין שהוזלה בינתיים, אם לאו. והשתא לפום מאי דפרישנא במתני'⁵⁷⁷ דכי קתני מה השמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין אף כל וכו', דתובעין היינו ש"פ, נראה דתנא דמתני' דעת שלישי, ומשמלה נפקא ליה, ואשר תאבד ומצאתה כוליה דרבינא ודרשב"י. והיינו דאתי למימר קמן⁵⁷⁸ דלתנא דמתני'⁵⁷⁹ תובעין אצטריכא ליה למילף משמלה, וסימנים כדי נסבה. דאלו אית ליה לתנא דמתני' סברא דהני תנאי, אדרבה תובעין כדי נסבה וסימנין אצטריכא ליה. אלא ודאי כדאמרן. עוד י"ל דתנא דדריש לה משמלה, לאו משמלה בלחוד, אלא מדכתב רחמנא נמי אשר תאבד ומצאתה. דלא תימא רבתה תורה אבדה ומציאה שאין בה ש"פ, כתב רחמנא שמלה לומר דאשר תאבד ומצאתה דרשינן ליה למעט. וה"ה דמשמלה לחודיה לא נפקא, דאמינא דשמלה לדרשא אחריתי אתאי, או לסימנים או למילתא אחריתי. אבל השתא דכתיבי תרווייהו, אית לן למדרש ע"כ דאתא למעוטי אבדה שאין בה ש"פ, שאינה דומה לסתם שמלה. איבעיא להו סימנין דאורייתא או דרבנן. פי'⁵⁸⁰ סימנים בינוניים דשכיחי ולא שכיחי. דאלו סימני מובהק דלא שכיח דכ"ע דאורייתא. ואלו סימנין דשכיחי, כחזורי ואוכמי וארוך וגוין, דכ"ע לא הוו סימנין ואפי' מדרבנן, וכדמוכחא סוגיין. והא^{580*} דפרכינן בסמוך ממאי דדרשינן לעיל חמור בסימני אוכף, בדין הוא דמצינן לשנויי דהתם בסימנין מובהקין, אלא דלרווחא דמלתא

מתייאש". ורבינו (וכן הר"ן) כתב: "כי איכא סימנים סבר שיכירוה שכניו בטביעות עינא ע"י הסימנין". ועיי' בחי' רעק"א שהק' לרבה דס"ל לעיל כב, ב דס"י העשוי להדרס לא הוי סימן דהבעלים מתייאשים וסוכרין דהסימן יישחח ולא ישארו, הרי מ"מ יש תועלת בסימן שעל ידו ייזכרו העדים ויבואו להעיד, ואמאי מתייאשים הבעלים. והוסיף דבשלמא לפי אידך סברת התוס' דהמוצא לא יוציא השמלה להראותה לכל אדם אלא למי שנתן סימן, מש"ה בעשוי להדרס דלא יהיה בידו ליתן סימן ולא יוציא המוצא השמלה ולא יחברר בעדים. וה"ה לפי דברי רבינו דע"י סימנים שרואים העדים מכירים אותה בטביע' א"ש. אבל לפי סברת תוס' דע"י סימן יכול לחקור העדים אם מכירים השמלה שלו שהיו בה כך וכך סימנים, א"כ קשה כנ"ל. ובאמת הם שני תירוצים בתוס' גיטין כז, ב ד"ה סימנין וז"ל: "וי"ל דע"י סימן מכירים העדים בטביעות עין. ועוד דע"י סימן שואלים אם יש שמכיר אותו דבר שיש בו סימן

577 לעיל ד"ה אף. 578 בע"ב. 579 בכי"ג חסר מכאן ועד מילת סברא עקב טעות הדומות. 580 כ"ה בחי' הרשב"א והר"ן. ועיי' לעיל יח, ב ברש"י ר"ה ודוקא. *580 כ"ה בחי' הרמב"ן. 581 כן הק' ות' בתוס' ר"פ. 582 הביאו רבינו לעיל כז, א בד"ה אף. 583 כ"ה בכי"ל ובשימ"ק. ובכי"ג: דילמא. 584 כ"ה בתוס' ר"פ. 585 כ"ה בכי"ג ובשימ"ק. ובכי"ל: תנא. ולפנינו: אימא. 586 כ"ה בתוס' ב"ק סו, א ד"ה מוצא וכ"ה בחי' הרמב"ן והר"ן בסוגיין. ועיי' לעיל בע"א תוד"ה מה ובתוס' ר"פ ובתוס' הרא"ש שם. 587 כ"ה בתוס' שם ובתוס' ר"פ ובתוס' הרא"ש שם. וכ"ה בחי' הרמב"ן והר"ן וכ"כ רבינו שם ד"ה אף. אמנם רבינו כאן שינה מלשונם. שהתוס' כתבו וז"ל: "דע"י שיש בו סימן ימצא עדים שיאמרו להם מכירים אתם שמלה שלי שהיו בה סימנין כך וכך". וכן בתוס' ר"פ: "דמ"מ ע"י סימנין של שמלה יוכל למצוא בני ארם שכניו שיאמרו להם מכירין אתם זאת השמלה שיש סימן בה ובתוך כך יעידו לו ואין

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) (לעיל קכ"ג) (ב) (מילין דף ע"ג ג' דה"ה) (ג) (הקפסא פרק י"ד) (ד) (נכסיה לג' מוס' פ"ד) (ה) ע"י ברכות סד רע"א, (ו) ע"י ברכות ז' ע"י לעיל קכ"ג (ז) גיטין כ"ה (ע"י מוס' לעיל לו' דה"ה לא')

הנהרות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה לקולא וכו' לא שפיר ליה מא' דנשי:

ליקובי רש"י

קירב מיתתו. על ידי שפירכס יומר מדאי מת הלכך אין גולה אלא אם כן מת מחת ידו: בביחא דשישא. שאין שם רוח ללישנא דרוח בלגלמו הכא גולה דאין כאן רוח ומחמתו מת וללישנא דהוא קירב אלא מיתתו אינו גולה: הכי גרפינן אזי נמי בדברא ולא שפירכס: לקולא פ"ג. דקאמר מנא קמא אין מעידין אלא עד ג' ימים ואח"כ רבי יהודה למימר יש לך אדם או מקום או שעה שאינו מהיר לנפוח ולהשתנות ויכול להעיד אפי' לאחר ג' ימים: או לחומרא פ"ג. דקאמר מנא קמא עד שלשה ימים מעידים ואח"כ אינו למימר פעמים שאפי' מוך שלשה אין מעידין: בברי. שם העיר: ואסקויה אביהו ואגישא דשביסחא. לאחר חמשה יומין: דצמתי. נומחין אורת הפנים ואין מניחין אותו לנפוח ולהשתנות: היכא דאיכא כבה. מקום המכה מרוו מכנידין הכאז ונופת: מיתפח תפח. לאחר שמעלין אורו ליבשה ומשמנית אורחו: מתני' שיש להם סוף. לקמן מפרש הכי דמי: אשתו אסורה. שמא לאחר שיטחו משם יאל והלך לו דקצר רבי מאיר אדם יכול לחיות ולשהות^א צמיס יום או יומין. משה. מים שיש להם סוף הם ופליג ר' יוסי ואמר אשתו מותרת דקצר אין אדם יכול לשהות צמיס כל כך ואי משום שמא יאל ללמך אין זו שטשא דהא אי נפק הוה חוו ליה אצל צמיס שאין להם סוף מודה ר' יוסי דאסורה שמא יאל הארבוהה ולמחוק ולא ראוהו: מן לא תנשא. דמי ואל משום טענה הולל ומיס שאין להם סוף מישיש שמא יאל מן המים ועלה בנחמה פרסה או יותר ולא לרואהו ויש ק"ה. ארבוהה. ימיויל מקום מיטע הסוק וסוק (מילין מ"ב). לא יאונה צדיק (מ"ב). לא און. לא יאנע לא חודמן לו עמיה על דעת (משלי י"ב, כא). שלא כעט זה דמיוו נרה (ה"ה). שבתפת ב"ב. המטופת. מלשן טרף אכא (ברכות מ"ה) ומלשן פ"ה טרפה ערופה (ערוה פ"ג מ"ד) כו' (תנתי"ט). כמו מיס ערופות (מילין מ"ד). שכולת ודה ועמיהה לישנא צמיס (שם ד"ה). נפל לגוב אריות אין משידין פ"ה. למר לאחמו ממ נעלין להמיה ש' ליכא פמיס שאין האריות רעבים ואין אולקין אותו. נחשים ועקרבים. או לו או זה מעידים עליו שמא אלמא מעט הנחש לישון (ביבחה ג').

האשה בתרא פרק ששה עשר יבמות קבא.

קירב מיתתו. על ידי שפירכס יומר מדאי מת הלכך אין גולה אלא אם כן מת מחת ידו: בביחא דשישא. שאין שם רוח ללישנא דרוח בלגלמו הכא גולה דאין כאן רוח ומחמתו מת וללישנא דהוא קירב אלא מיתתו אינו גולה: הכי גרפינן אזי נמי בדברא ולא שפירכס: לקולא פ"ג. דקאמר מנא קמא אין מעידין אלא עד ג' ימים ואח"כ רבי יהודה למימר יש לך אדם או מקום או שעה שאינו מהיר לנפוח ולהשתנות ויכול להעיד אפי' לאחר ג' ימים: או לחומרא פ"ג. דקאמר מנא קמא עד שלשה ימים מעידים ואח"כ אינו למימר פעמים שאפי' מוך שלשה אין מעידין: בברי. שם העיר: ואסקויה אביהו ואגישא דשביסחא. לאחר חמשה יומין: דצמתי. נומחין אורת הפנים ואין מניחין אותו לנפוח ולהשתנות: היכא דאיכא כבה. מקום המכה מרוו מכנידין הכאז ונופת: מיתפח תפח. לאחר שמעלין אורו ליבשה ומשמנית אורחו: מתני' שיש להם סוף. לקמן מפרש הכי דמי: אשתו אסורה. שמא לאחר שיטחו משם יאל והלך לו דקצר רבי מאיר אדם יכול לחיות ולשהות^א צמיס יום או יומין. משה. מים שיש להם סוף הם ופליג ר' יוסי ואמר אשתו מותרת דקצר אין אדם יכול לשהות צמיס כל כך ואי משום שמא יאל ללמך אין זו שטשא דהא אי נפק הוה חוו ליה אצל צמיס שאין להם סוף מודה ר' יוסי דאסורה שמא יאל הארבוהה ולמחוק ולא ראוהו: מן לא תנשא. דמי ואל משום טענה הולל ומיס שאין להם סוף מישיש שמא יאל מן המים ועלה בנחמה פרסה או יותר ולא לרואהו ויש ק"ה. ארבוהה. ימיויל מקום מיטע הסוק וסוק (מילין מ"ב). לא יאונה צדיק (מ"ב). לא און. לא יאנע לא חודמן לו עמיה על דעת (משלי י"ב, כא). שלא כעט זה דמיוו נרה (ה"ה). שבתפת ב"ב. המטופת. מלשן טרף אכא (ברכות מ"ה) ומלשן פ"ה טרפה ערופה (ערוה פ"ג מ"ד) כו' (תנתי"ט). כמו מיס ערופות (מילין מ"ד). שכולת ודה ועמיהה לישנא צמיס (שם ד"ה). נפל לגוב אריות אין משידין פ"ה. למר לאחמו ממ נעלין להמיה ש' ליכא פמיס שאין האריות רעבים ואין אולקין אותו. נחשים ועקרבים. או לו או זה מעידים עליו שמא אלמא מעט הנחש לישון (ביבחה ג').

קירב מיתתו מאי בנייהו דשחמיה בביתא דשישא ופרכים: אי נמי דשחמיה בברא ולא פרכים: רבי יהודה אומר לא כל וכו':

קירב מיתתו מאי בנייהו דשחמיה בביתא דשישא ופרכים: אי נמי דשחמיה בברא ולא פרכים: רבי יהודה אומר לא כל וכו':

איבעיא להו רבי יהודה בן בבא לקולא פליג או לחומרא פליג תא שמע: דההוא גברא דטבע בכרמי ואסקוהו אביהו לכתר תלתא יומין ואנסבה רב דימי מנהודעא לדביתו ותו ההוא גברא דאמבע בדגלת ואסקוהו אגישא דשביסחא ואנסבה רבא לדביתו אפומא דשושביני לכתר המשה יומי אי אמרת בשלמא לקולא פליג אינהו דעביד כרבי יהודה בן בבא אלא אי אמרת לחומרא פליג אינהו דעביד כרבי יהודה והאמרת (ב) מיא מרוו מכה ד"ה"מ היכא דאיכא מכה אבל היכא דליכא מכה מיצמת צמית והני מילי דבי אסקיה חזייה בשעתיה אבל אישתרו מיתפח תפח: מתני' נפל למים בין שיש להן סוף בין שאין להן סוף אשתו אסורה אמר רבי מאיר מעשה באחד שגפול לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים אמר רבי יוסי מעשה בסומא שירד למבול במערה וירד מושכו אחריו וישוה כדי שתצא נפשם והישאו את נשותיהם ושוב מעשה בעמיה באחד ששלשלוהו לים ולא עלתה בידם אלא רגלו אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא: גמ' תנו רבנן נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה דברי רבי מאיר וחכ"א מים שיש להם סוף אשתו מותרת ושאין להם סוף אשתו אסורה היכי דמי מים שיש להם סוף אמר אביי כל שעומד ורואה מארבע רוחותיו ההוא גברא דטבע באגמא דסמקי אנסבה רב שיצא לדביתו אמר ליה רב לשמואל תא נשמתיא אמר ליה גשלת ליה ברישא שלחו ליה מים שאין להם סוף אשתו אסורה או מותרת שלח להו אשתו אסורה ואגמא דסמקי מים שיש להם סוף או מים שאין להם סוף שלח להו מים שאין להם סוף הוא ומר מאי טעמא עבד הכי מיטעא טעינא אנא סברי כיון דקוו וקימי במים שיש להם סוף דמי ולא היא כיון דאיכא גלי אימור גלי אשפול^א קרי שמואל עליה דרב (ב) לא יאונה לצדיק כל און קרי רב עליה דשמואל (ג) ותשועה ברוב יועץ תניא (ד) אמר רבי מעשה בשני בני אדם מכמורין מכמורין בירדן ונכנס אחד מהם למחילה של דגים ושקעה חמה ולא ראה פתחה של מחילה ושהה חברו כדי שתצא נפשו וכו' והודיע בתוך ביתו למחר זרחה חמה והכיר פתחה של מחילה וכו' ומצא הספד גדול בתוך ביתו אמר רבי כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת שאין להם סוף אשתו אסורה אי הכי מים שיש להם סוף נמו ליהוש למחילה של דגים במים שיש להם סוף מחילה של דגים לא שכיחא אמר רב אשי הא דאמר רבנן מים שאין להם סוף אשתו אסורה הני מילי באיניש דעלמא אבל צורבא מרבנן לא אי (ב) דסליק קלא אית ליה ולא היא לא שצא איניש דעלמא ולא שצא צורבא מרבנן דיעבד אין לכתחלה לא תניא אר"ג פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שגשברה והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי עקיבא וכשעליתי ביבשה בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי דף של ספינה נודמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי מכאן אמרו חכמים אם יבואו רשעים על אדם יענעו לו ראשו אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף מותרת מים שאין להם סוף אשתו תניא א"ר עקיבא פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שמתרפת בים והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה ומנו רבי מאיר כשעליתי למדינת קפוטקיא בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך אמר לי גל מרדני לחברו וחברו לחברו עד שהקיאני ליבשה אמרתי באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים שיש להם סוף אשתו מותרת מים שאין להם סוף אשתו אסורה תנו רבנן (ג) נפל לגוב אריות אין מעידין עליו לחפורה מלאה נחשים ועקרבים בתירא אומר אף לחפורה מלאה נחשים ועקרבים אין מעידין עליו חיישינן שמא

עין משפט
נר מצווה

בא א ב מ"י פ"ה מהל' רולת ה"ב: כב ג ד ה מ"י פ"ג מהל' גירושין הל' כב סגן עסקן: טו ט"ע א"ש"ע סימן ח סעי' טו: כג ד ד ח מ"י שם הלכה טו טו ט"ע שם סעיף ז: כד מ"י שם הל' ח טו ט"ע שם סעיף כט:

תוספות ישנים

כמה גרוסין. פי' שזה היה אמת משא מחילה ואלו מן המים: נענעתי. הספלו ועבר עלי בגל:

תורה אור השלם

(א) לא יאנה לצדיק כל און ורשעים קלאו רע: (מס' י"ב, כא) (ב) פאין תחבולות יפל גם ורשעים ברב יועץ: (מס' י"א, ד')

הנהרות וציונים

(א) הראשונים וכתבי אש"פ"ה: (ב) צ"ל אי איתא דסליק יעביד (ג) א"א (גליון): (ד) אש"פ"ה (גליון): (ה) ה"ה (גליון יוסף): (ו) כ"ה ב"ש"י (שבע"י):

